

METAFORUM

NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

M E T A F O R U M

NORSK MAGASIN FOR FAMILIETERAPI

Medlemsblad for Norsk forening for familierapi NFFT.

Utgis normalt i fire ganger pr. år (januar, april, august, november) med deadline den 1. i måneden før planlagt utgivelse (for augustnr.: 1. juni).
Opplag 1300 eks.

REDAKSJON:

Kari Yvonne Kjøllås DDPS, Poliklinikken (PUT), Drammen sykehus,
Klinikk for psykiatri og rus, Vestre Viken HF
Haugesgt. 89 A, 3019 Drammen. Tlf: 32 861700 / 90097996
Mail: kariyk@online.no

Pål Abrahamsen Seilduksinstituttet AS, Markveien 23, 0554 Oslo
Tlf: 952 22 604 Mail: paabraha@online.no

Hilde Ingebrigtsen
Tlf: 950 67 545 Mail: hildeingebrigtsen@yahoo.no

NFFT: NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI
Smedgata 49, 0651, Oslo (merk: NFFT / Metaforum).

STYRET I NFFT:

Pelle Slagsvold Leder.

24SJU Kirkens Bymisjon, Tollbugt.3, 0152 Oslo
Mobil: 91712933 / Jobb: 48890547

Mail: Pelle.slagsvold@bymisjon.no / pelle.slagsvold@nfft.no

Bente Barstad (styremedlem / nestleder)

Familieavdelingen Modum Bad, 3371 Vikersund
Tlf.: 32 74 97 55 / 918 49 236.

Mail: bente.barstad@nfft.no / bentebar@online.no

Jannicke Walther Tindberg (styremedlem)

Familievernkont. Enerhaugen, Smedgata 49, 0651 Oslo, Tlf.: 915 57 508

Mail: jannicke.walther.tindberg@nfft.no

Siv Merethe Myhra (styremedlem)

Kompetansesenter rus, region sør, Borgestadklinikken Blå Kors sør,
Postboks 1 3701 Skien. Tlf.: 99276618

Mail: Siv.myhra@borgestadklinikken.no / siv.myhra@nfft.no

Jarle Svardal (styremedlem)

Homansbyen familiekontor. Oscarsgate 20, 0352 Oslo, Tlf: : 46616660

Alicja Olkowska (varamedlem) RBUP. Postboks 4623,

Nydalen 0405 Oslo. Telefon: 22 58 60 82/ 93036883.

Mail: alicja.olkowska@nfft.no / alicja.olkowska@r-bup.no

Mail: jarle.svardal@nfft.no

Henriette C. Alsing (varamedlem) Ambulant Familieenhet (AFE)

Bjerketun, BUPA, Vestre Viken HF. Tlf. 905164 63

Mail: henriette.alsing@nfft.no

Halvor de Flon (varamedlem)

Diakonhjemmets høgskole

Åsebråten Barne- og ungdomspsykiatriske klinikk,

Åsebråtteveien 27.1605 Fredrikstad. Tlf: 95179924

Mail: halvor.deflon@nfft.no / deflon_2000@yahoo.no

SEKRETARIAT

Allan Ettrup Hansen (Daglig leder / regnskaps- og webansvarlig)

Homansbyen familievernkontor, Oscarsgt.20, 0258 Oslo

Tlf: 977 24 2 68 Mail: allan.etrup.hansen@nfft.no

Arne Kallekleiv (Medlemsansvarlig)

Familievernkontoret Øvre Romerike, postboks 202, 2051 Jessheim.

Tlf. 950 72 404 Mail: arne.kallekleiv@nfft.no

Medlemskap i NFFT

kr. 750,- pr år.

Inkludert i prisen er

4 nummer av tidsskriftet

FOKUS PÅ FAMILIEN

og 4 nr. av medlemsbladet

Metaforum

samt rabatter på foreningens

og andre arrangementer.

Bankkonto: 7874 05 96348

ANNONSER TIL METAFORUM

Vi tar gjerne imot annonser om
det som skjer innen feltet,
som kurs, seminarer, ledige
stillinger, bokannonser, viktige
begivenheter og hva det ellers
måtte være.

Prisen er:

¼ side kr. 1000,-

½ side kr. 2000,-

1/1 side kr. 4000,-.

For fargeannonser

Kr. 500,- ekstra pr. annonse

Annonse kun på web

Kr. 2000,-

Annonser for kurs med rabatt for
NFFTs medlemmer er gratis.

Send teksten på e-post

Frister og adresser står øverst på
denne siden.

Forside: Roger Ask Simonsen
rogerasksimonsen.blogspot.com

Nok en NFFT-årskonferanse er over, den 30 i rekken.

Det vil dere se av dette nummeret - der vi har fått inn mye stoff fra begivenheten. Noen innslag er lange og noen korte, alt etter skribenten stil og form. Vi er så heldig å ha noen trofaste skribenter – i tillegg til redaksjonen. Noen er nye – og prøver seg for første gang, andre har bidratt gjennom en årrekke. Oppmerksomme lesere vil ha merket seg ”gjengangerne” våre. Ingen nevnt - ingen glemt. Vi vil likevel fremheve to relativt nye, mer fast tilknyttede, skrivere: Marie Theisen og Suzanne Børretzen, som nå forsterker redaksjonen ved behov. Begge er i 30-årene og er psykologer. Suzanne har vært med i noen år. Marie er ganske ny i NFFT-sammenheng. Vi er takknemlig for forsterkningen, for bladet er jo ikke blitt mindre med årene – og den faste redaksjonen har ikke blitt yngre.

I skrivende stund sitter en av oss på et sted der forventet virkelighet og faktiske forhold ikke henger helt sammen. Det er påske og sola skinner, men kuldegradene har bitt seg fast. ”Kontoret” er iskaldt, fordi noen har trodd det var varme i vente og har slått av den kunstige kilden. Det trekker fra alle kanter. Pulsvarmere og sjal må til for å klare å sitte stille.

Tankene går til neste post på programmet, som er juniseminaret i nord.

På Sommarøy, for et forlokkende og tiltrekkende ord. De fleste av oss har vel et slikt sted å lengte til eller trekkes mot. I virkeligheten eller i minnet. En øy, en plass, en drøm, et sommersted.

Tilbake til Vetre, og generalforsamlingen der. Til saken om sertifisering av tittelen familieterapeut. De fleste synes å være enige om at formalisering av tittelen er ønskelig, for de yrkesgruppene som trenger en slik godkjenning, men flertallet ønsket likevel ikke at NFFT, som er en interesseforening - for *alle* som er opptatt av familieterapi, skulle stå for dette arbeidet. Vi i redaksjonen skal ikke ta debatten på nytt her. Saken finner nok sin naturlige vei videre. Forslaget ble grundig presentert i forrige Metaforum.

En sak vil vi gjerne nevne spesielt er Marianne Bie og hennes avgang etter fem år som aktiv leder. Vi takker for den store innsatsen for NFFT og for hennes mange bidrag til Metforum – fra inn- og utland. Vi håper hun vil fortsette å skrive til oss.

Hilde

Pål

Kari Yvonne
Ansvarlig redaktør

Marianne og Pelle.

Og med det bringer vi et bilde av avtroppende leder Marianne Bie, og påtroppende leder Pelle Slagsvold. (Siden Vetre har han tatt barten – som dere vil se på neste side.)

Vi ønsker begge lykke til videre, Marianne med alt hun har å gjøre og Pelle med ledervervet!

Og til alle dere som utgjør NFFT: Håper frosten har sluppet taket når dere mottar dette bladet i slutten av april.

Ha en fin vår og sommer! - fra oss i redaksjonen

STYRESIDEN

Pelle Slagsvold

ORD FRA LEDER:

Først av alt vil jeg takke alle medlemmene for tilliten.

Jeg ble valgt til leder av NFFT på generalforsamlingen i år, da sittende leder Marianne Bie ikke ønsket gjenvalg og ingen i det sittende styre var klare for å overta som leder.

Om meg selv kan jeg fortelle at jeg har lang erfaring fra styrearbeid i NFFT fra 90tallet, men da bare som "menig" styremedlem under kyndig ledelse av erfarne ledere. Det å ta ansvaret som leder oppleves annerledes, men nå som jeg nærmer meg de 60 - og ikke lenger kan betegnes "ung og lovende", må jeg ta utfordringen som leder før det er for sent.

Vettre-konferansen, med 30 års jubileum for NFFT, ble et fint evenement både faglig og sosialt. Det så ut til at folk koste seg og fikk nye faglige impulser. Både plenum og underholdning fokuserte på balansekunst og viste dette fra forskjellige vinkler. Workshopene viste et stort mangfold av hjelpekunst. Vi hadde også to godt besøkte systemiske kafeer den ene kvelden som ga nye impulser og interessante tanker.

På generalforsamlingen ble spesielt to innsendte saker behandlet. Den etter manges mening viktigste saken gjaldt akkreditering av familieterapeuter, og hvilken rolle NFFT skulle spille i det. Den andre saken gjaldt spørsmålet om innmelding av NFFT i den baltiske familieterapiforeningen. Ingen av forslagene fikk flertall, men de skapte engasjement og viser at NFFT er en levende forening hvor kontroverser og brytninger kan bringes til torgs.

Når det gjelder akkreditering var dette også ett spørsmål som kom opp under NFTOs (underavdeling av EFTA) behandling i Prato nylig, hvor Bente Barstad og jeg fra styret deltok. Dette er en sak som sannsynlig vil komme opp med ujevne mellomrom, men som viser seg vanskelig å håndtere både her og i Europa ellers. Det er viktig at vi både tar debatten og respekterer vedtakene.

En av foreleserne på Vettre la fram forskning som viste at kjernefamilien likevel ikke er truet, (noe mange mener å vite), men vi ser jo mange nye familiekonstellasjoner som utfordrer vår forforståelse. I Italia, med familieterapeuter fra andre deler av Europa, hørte vi om tre generasjoner som nå blir tvunget til å bo under samme tak pga. den økonomiske krisen. Det har lenge vært et fenomen at unge italienske menn sent flytter fra mor, men nå tvinges velutdannede, med lang arbeidserfaring - som har vært etablert med eget hus og hjem, til å flytte inn igjen til sine foreldre av ren nød. Tidligere hvilende konflikter mellom generasjonene får ny aktualitet. Dette gjelder både en del av tidligere østblokkland og Sør-Europa. I forbindelse med den kommende kongressen arrangert av EFTA, i Istanbul i oktober, vil også familiens kår i et Europa i stor endring bli gitt plass.

For kort tid siden hadde dagsrevyen innslag med familieterapeuter fra Østfold om "Sinna mann", som også var en workshop på Vettre. Det kan vise at foreningen følger med og får tak i viktige temaer i tiden, faktisk også før dagsrevyen!

Jeg vil samtidig benytte anledningen til å minne om Juniseminaret på vakre Sommarøya. Nordkalottprosjektet har også i år laget en rikholdig og spennende program til sitt 30-årsjubileum.

Inntil videre, ha en fin vår!
Pelle Slagsvold, Leder i NFFT

NFFT's 30 års Jubileumskonferanse

Vettre: 13. – 15. februar 2013

”BALANSEKUNST – mellom storm og stille”

Formidlet av Hilde Ingebrigtsen, Metaforumredaksjonen

NFFT og Metaforum (tidligere Tannhjulet) har rukket å bli 30 år! Vår vane tro samles vi til årskonferanse med plenumsforelesninger, seminarer, workshoper, systemiske kafeer, generalforsamling og sosialt samvær på Vettre i Asker. Rundt 100 fagpersoner er samlet til årskonferansen, familieterapeutenes lille oase, hvor vi henter inspirasjon og ny kunnskap, diskuterer og hygger oss.

I generasjonsperspektiv er 30 år den tiden det tar før neste generasjon kommer til og skaper nytt liv.

I foreningen vår betyr det at stadig nye ansikter kommer inn og setter sitt preg på det som skjer. Få av foreningens første medlemmer er til stede, konstaterer jeg litt vemodig, idet gamle og nye medlemmer forventningsfulle toger inn til første plenumssamling.

Innledning og velkommen:

Vi hilses velkommen av NFFT's leder Marianne Bie.

”Det er på Vettre vi samles”, sier Marianne, ”Her er familieterapien i veggene, i gangen, - overalt. Vettre er den viktigste arenaen for familieterapi i Norge. Et sted å møtes, et sted å presentere sitt faglige arbeid for andre.” Marianne ønsker spesielt alle nye medlemmer og representanter fra styrene i de nordiske søsterforeningene velkommen.

Vettre-komiteen: Jannicke W. Tindberg, Jarle Svardal, Alicja Olkowska og Siv M. Myhre presenteres. Sammen med styret har de nedlagt et stort arbeid å arrangere denne jubileumskonferansen. Fordi det er jubileumskonferanse vil Vettres direktør Geir Lian gjerne gratulere med dagen. Smilende og ertende sier han at det nok er et velkjent fenomen i vår verden at man ikke holder seg med samme partner i 30 år, men NFFT har gjennom alle årene valgt Vettre som partner til sin årlige konferanse. Det setter personalet på Vettre pris på, og for å feire oss byr de på deilig marsipankake i kaffepausen, - og musserende forut for jubileumsmiddagen, noe forsamlingen takker for med applaus!

VELKOMMEN!

til forsamlingen ved Marianne Bie

Fra plenum –

med skribentene Hilde Ingebrigtsen og
Suzanne Børretzen på plass - på første benk.

UtoSafari

*

**Jim Wilson holdt åpningsforedraget:
"Balance and the Repertoire of Therapy"**

Wilson er en erfaren familieterapeut og har utarbeidet metoder som spesielt tar sikte på å inkludere barn i behandlingen, og har skrevet flere bøker om temaet.

Balansekunst – er overskriften også for det kunstneriske innslaget: Fra bak sceneteppet kommer 3 personer i teddybjørnkostymer kravlende frem, til dels henger de sammen, andre ganger balanserende på og i forhold til hverandre. De tar hele salen i bruk, beveger seg opp og ned, frem og tilbake. Plutselig henger de på galleriet. Åndeløs følger forsamlingen krumspringene. Mine tanker går til Vigelands skulpturer. Det er som om hele Vigelandsparken har fått liv – og det hele blir til en slags "livets dans" – og gjennom dansen viser de oss hvordan vi henger sammen, er redde, avviser, elsker, fortviler, strever og hater (se bilder) Dramatikken øker. En setning sies mellom aktørene: "Noen ganger - innimellom – må noen si: Jeg er glad i deg – ellers går det ikke"! Med ett er bamsehammen borte, - 3 sylfider i syltrange "trimdrakter" i turkis, lilla og svart, forsvinner ut i snøen, - før de igjen er inne i salen og mottar applausen, - og latter fra de av oss som også har sett den måpende drosjesjåføren utenfor som glaner etter de tynnkledde unge damene som fyker rundt i snøhaugene. Maja, Ina og Guro, fra UtoSafari, takk til dere. Jublende fin og lekende introduksjon til konferansens tema!

Jarle Svardal introduser Jim Wilson, og sier at han er "fenomenal til å lese barnets kontekst". Jim er en velkjent familieterapeut, konsulent og veileder innenfor mental helse og sosialtjeneste både i UK og i resten av Europa. Jim Wilson har skrevet to bøker og publisert i en rekke tidsskrifter siden 1988. Hans andre bok "The Performance of Practice" utkom i 2007 og blir brukt som en viktig kilde for familieterapeuter til å utvikle sin egen stil. Balanse og utvikling av et repertoar av tilnærminger i møte med familier, med spesielt fokus på barn, er det han vil fokusere på i denne forelesningen.

"Balansekunst – kunsten å leke" med undertekst: om improvisasjon, spontanitet og det å utvide praksisrepertoaret.

Jim Wilson takker for invitasjonen og fanger raskt vår oppmerksomhet med sin levende og lekende formidling. Han starter med fortelle fra en saksdiskusjon for et par måneder siden, i et tverrfaglig team, noe i likhet med vår Bup, hvor barn blir henvist pga rusproblemer, hallusinasjoner, mishandling etc. Etter inntaksintervjuet av familien med en ni år gammel gutt, var terapeutens (psykologens) syn at her var det snakk om ADHD, mulig autisme og kunne ikke måten han passet på at blyantene kom ned i penalet tyde på tvangsatferd? (Alt ble benevnt med diagnoselistens bokstaver for de ulike lidelsene.) Jims respons: Kan du fortelle meg navnet på pasienten? Og så, - Kan du forestille deg John, sittende på stolen sin. Hva ville

han like å få av hjelp fra oss? Terapeuten litt forvirret: Jeg vet ikke. Jim: Det er viktig med en motvekt mot diagnosene. Husk den sosiale settingen til pasienten - den er så mye mer enn individuelle diagnoser. Da Jim spurte terapeuten etterpå om hvordan hun reagerte på hans spørsmål, svarte hun: Jeg ble ikke flau eller forlegen. Dine spørsmål fikk meg til å tenke.

- Hvor lett er det ikke å redusere pasienten til en diagnose. Dette er en etisk utfordring for alle profesjonelle helsearbeidere. ”OK – sier Jim og ser smilende på oss: Min politiske erklæring (statement) er over! Fra artikkelen som ligger på NFFTs nettside sakser vi under overskriften ”Merk deg muligheter og begrensninger ved diagnoser...”: I de fleste behandlinger jages det etter mening og man forlater tilstedeværelsen i øyeblikket. Vi glemmer at det er en forskjell mellom mening, i betydningen forstå nok til å forklare, og det å erfare noe dypere og dypere”. (min oversettelse)

Jim setter frem 3 stoler på rad, mens han slentrende forteller om kameraten som utfordret ham til å lære å spille gitar på 6 måneder. Det er tre nivåer som er viktig i all ny læring, enten det handler om å lære seg å spille på gitar eller å bli en god terapeut, sier Jim. Han ber om 3 frivillige fra salen som plasseres på hver sin stol. Du er *Kunnskap* sier han til person 1. Skal man lære noe er teoretisk kunnskap innenfor filosofi, psykologi, samfunn etc. viktig. (Gitarspilleren må lære seg noter og grep) Kunnskap gir balanse og evne til refleksjon og kritikk. Kunnskap er ikke en fast størrelse, men en stadig pågående prosess. Til person 2: Du er *Stil*. Det handler om hva du gjør med dine kunnskaper (en gitarspiller øver og øver og repertoaret øker). Hvis vi henger fast i at det bare finnes en måte å gjøre ting på, - hvordan skal vi da kunne møte de forskjelligste mennesker? Han går til den 3 personen. Kanskje det aller viktigste er *Soul and Feel for the Music*. Hvilken holdning viser du i møtet med pasientene – hva ser de i dine øyne? Husk at vi blir også vurdert av de som kommer. Er du menneskelig, eller gjemmer du deg bak psykospråk?

- Hvilke aspekter av din praksis ønsker du å utvikle? sier han og ser direkte på oss. Som eksempel på mulig manglende ”Feel for the Music” forteller han om en gang han satt bak speilet: Terapeutens hadde plassert seg tett opp til far og barn og lengst vekk fra mor. I pausen bemerket terapeuten at hun fant det vanskelig å nå fram til mor i samtalen. For de som satt bak speilet var det tydelig at det var vanskelig å snakke med mor pga ren skjær avstand, og Jim sa: Har du vurdert å flytte stolen din nærmere mor?

I 90- årene var det teknikker vi fokuserte på, - ikke vår utførende opptreden (performative sides) i vår praksis, sier han. Vi mistet mange ganger pasientene - ved våre refleksjoner som familiene ofte ikke forsto, og som gikk langt over hodet på barna.

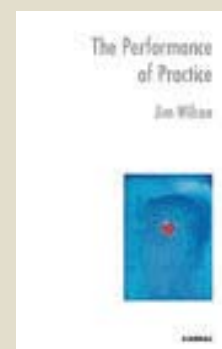

Velkommen til Jim Wilson
ved Jarle Svardal

Engasjert Wilson

En av Jim Wilsons senere bøker:

“The Performance of Practice”
Karnac books: 2007

Selv ble han mer og mer opptatt av hvordan vi kan lære oss å bli spontane i møtet med de som søker vår hjelp. Å gå fra øyeblikk til øyeblikk idet vi er oppmerksomme på det som skjer her og nå. Han minner om Daniel Sterns setning: "Leaving the present moment behind"

En episode et halvt år tilbake i tid.

En gutt på 11 år, Joshua, er henvist på grunn av ulydighet og slossing på skolen. Joshua har bodd med biologisk far og stemor i 4 år. Mishandlet av mors tidligere partner. Familien har gått til samtaler flere ganger, nå har far spurt om Jim kan snakke med Joshua alene, - hjemme hos dem, og de gjør en avtale om fredag ettermiddag. På veien dit tenker Jim: Åhh, - jeg har lovet det, men egentlig orker jeg ikke mer jobb denne uka, hvorfor sa jeg ja til dette! Når han kommer inn i stuen er det en sofa hvor Joshua sitter og en stor behagelig lenestol litt lenger vekk. Jim setter seg i stolen, og begynner å spørre om skolen (mens han tenkte dette er jeg altfor sliten til!) Joshua sier at det går bra men ikke er så god i matematikk. Jim: - Det er ikke jeg heller. *Jeg klarer ikke lange multiplikasjoner. Har du penn og papir.*

Han er igjen engasjert og til stede. Så satte de seg ned på gulvet og regnet sammen. Hva gjorde at jeg endret atferd og glemte min egen slitenhet, spør Jim. - Jo, i samtalen med Joshua kom jeg på en gutt som sa: *Jeg så du kunne hjelpe min bror, så kanskje du kan hjelpe meg også.* Jeg fikk nytt mot. Gjennom matteregning ble kontakten etablert til Joshua og etter hvert fortalte han at han ikke fikk sove, fordi han var redd for at hånden hans skulle komme og kvele ham. Når han så gikk til mor og far, opplevde han at det deres trøst ikke hjalp. Jim ber Joshua legge seg på gulvet ved siden av ham, og vise hvordan hånden kan komme opp for å kvele. Jim: - Hvis du kunne finne opp en maskin som kunne holde hånda på plass, hvilken farge ville den ha? Svaret kommer prompte: Lilla! På spørsmål fra Jim er Joshua straks i gang med å fortelle hvordan denne maskinen virket, og der nede på gulvet praktiserte de

igjen og igjen hvordan den lilla maskinen virket. Det var et godt steg videre i arbeidet at Joshua følte at han kunne gjøre noe selv! Det summes i 5 minutter og mange henter nok opp sine eksempler på Stil og "Feeling for the Music" i samtale med en kollega, - eller kanskje sin frykt for å gjøre "noe galt"?

John Shotter snakker om "poised resourceful response" i møter, slik en som spiller tennis er til stede i øyeblikket og er klar for neste serve. Akkurat, tenker undertegnede, der kom linken til Tom Andersen som satte slik pris på John Shotter! Let ikke bare i bøkene sier Jim Wilson, skap dere også en lekeplass for øving av mulige alternative praksiser, (slik en gitarspiller må øve og øve for å kunne opptre!).

Politikk og politiske valg har sin virkning på våre praksiser som terapeuter og på våre klienters liv. Vi kan miste motet. Noen ganger spør vi oss selv: Hvorfor holder jeg på med dette. Husk da ditt verdigrunnlag, og bring din praksis mer i overensstemmelse med det.

Du må starte med blanke ark (from scratch) hver morgen. Tenk deg at det finnes en sirkel og at innenfor den er din stil – utenfor den ligger det ukjente, det usikre. Når du skal utvikle ditt repertoar må du våge deg inn i det usikre. Det er der læringen ligger. Tenk på et område du ikke har brukt på en stund. Har du blitt for avhengig av visse kjente og velprøvde måter å gjøre ting på? Han minner om Per Jensens utsagn "Tyve års praksis korrelerer ikke nødvendigvis med klokskap".

Jim Wilson stopper opp og ber oss intervju hverandre og reflektere over spørsmålene i grupper på 3, hvor en lytter og reflekterer etterpå. Den klassiske setningen her er : Jeg tror jeg har vært for alvorlig. Ok. Verdsett først alvorligheten og spør så om hva som kunne skje om du var litt mindre alvorlig? Eller det kan for eksempel handle om: Hvordan kan jeg

bruke stillhet på en annen måte? Du velger selv område for praksis. Er det mulig å ha en lekende tilnærming til det?

Avsluttende kommentarer: På NFFTs nettsider vil du finne Jim Wilsons artikkel om Balansekunst som har langt flere eksempler på improvisasjon, spontanitet og det å utvide praksisrepertoar.

Selv ble jeg fylt av minner fra 35 år praksis som familieterapeut under Jim Wilsons levende formidling. Og jeg satt med en liten undring: er denne type praksis glemt? På slutten av 70-tallet og gjennom mye av 80-tallet var det nettopp dette vi var opptatt av: Å utvikle oss selv som redskap i terapi, våge å gå utenfor komfortsonen og prøve nye og ofte lekende tilnærminger.

Minuchin snakket om "learned spontaniety" som er noe helt annet enn impulsivitet.

Virginia Satir som kanskje var familieterapiens mor, var også en velkjent inspirator på kongresser og seminarer. Dette er bare to eksempler fra forrige generasjon på terapeuter som fant sin stil og hadde "feeling for the Music", selv om det noen ganger var med skrekkblandet fryd vi lyttet og så på deres praksis. Finn Skårderud sa, på jule-seminaret i Gamle Logen, at når guruene dør, er praksisene borte. Nei sier jeg. For meta-budskapet deres var nettopp det Jim Wilson snakket om i dag, og fikk varm applaus for: Kombinasjonen kunnskap, stil og "Feeling for the Music", og bevissthet om ikke å gå på akkord med eget og fagets verdigrunnlag i disse rapporteringstider. Det har alle i hjelpe- og trøstebransjen, til alle tider, bruk for å lære kontinuerlig!

Takk til deg Jim Wilson.

hildeingebrigtsen@yahoo.no

SYSTEMISKE DIALOGER; Etter plenum første dag
Var det godt besøkte systemiske kafeer, med dialog mellom Morten Hammer og vår svenske gjest Kerstin Hopstadius, og mellom Geir Lundby og Kari Y. Kjølås.
Redaksjonen etterlyser referater fra disse to kafeene.
Vi har ikke navn på de som skulle skrive.

SANGKAFF: Senere på kvelden var det allsang med Christine Meyer og Geir Langslet: Lady and the Champ. Som vanlig vel mottatt med sangglede hos deltagerne. (Og enda senere på kvelden: sang i baren ved egne musikalske krefter + Jim Wilson på gitar.)

Dialog: Geir og Kari

Sang kafé: Lady and the Champ

"På jakten etter X- files"

- Om det å dele personlige historier og erfaringer i terapeutiske møter - familieterapeutenes refleksjoner

med Alicja Olkowska

Fra abstract: I denne workshopen vil jeg vise til funn fra mitt masterprosjekt (2012) om temaet «Bruk av personlige historier og erfaringer i familieterapeutisk kontekst». Jeg vil svare på tre spørsmål som jeg stilte i oppgaven min:

1. *Hvilke historier fra eget liv forteller familieterapeuter i terapi med barn, ungdom og deres familier?*
2. *Når i terapi forteller familieterapeuter personlige historier?*
3. *Hvilken betydning tenker familieterapeuter at det har å dele personlige erfaringer?*

Funnene/resultatene er basert på intervjuer med 7 familieterapeuter. Min opplevelse var at dette temaet var lite diskutert og beskrevet i familieterapi feltet. Det har imidlertid blitt satt fokus på *forbindelsen* mellom det personlige og det profesjonelle i familieterapikontekst i den senere tid (Graff, Lund- Jacobsen og Werner 2000, Hertz 2001, Jensen 2007, Johnsen 2009, Jones 2003), men temaet som er spesifikt rettet mot «*bruken* av personlige historier og erfaringer» er fortsatt lite definert, beskrevet og forsket på (Roberts 2005). I faglitteraturen er det vanlig å bruke begrepet *self-disclosure* om fenomenet, noe jeg vil også reflektere over i løpet av workshopen.

Når terapeuten blir personlig:

Først gjorde hun det i smug.

Nå har hun skrevet mastergrad og holdt foredrag om det.

Av Marie Theisen

- I starten da jeg begynte å våge meg utpå med å være litt personlig overfor pasienter, prøvde jeg å holde det skjult for kolleger. Jeg merket at det å være personlig var et litt betent tema. Terapeuter skulle stille sirkulære, nøytrale og utforskende spørsmål, forteller Alicja Olkowska som til daglig er studieleder ved R-BUP.

For når du skal være profesjonell, kan du ikke være privat. Eller kan du det? Akkurat det spurte Olkowska syv erfarne familieterapeuter om da hun skrev sin mastergrad i familiebehandling som hun fullførte ved Hogskolen i Oslo og Akershus våren 2012. Her drofter hun et fenomen som hun lenge hadde savnet at noen ordsatte innen familierapien.

Alicja

En liten passiar mellom workshopholder Alicja og skribent Marie Theisen

- Jeg fant overraskende lite forskning på terapeuters bruk av personlige beretninger innen familierapi. Noe godt norsk begrep for fenomenet syntes hun heller ikke at hun fant.

Engelsk forskningslitteratur kaller det for «self disclosure», men Olkowska liker ikke den norske oversettelsen. - «Selvavsløring» er ikke et verdinøytralt ord. Avsløring er ladet.

Hun mener det er bedre å snakke om deling av personlige aspekter i terapi. Men det tar lang tid å si, så hun bruker fortsatt den dårlige oversettelsen nå og da i mangel av noe bedre.

Effektfull intervensjon

De syv terapeutene hun intervjuet til oppgaven sin var ikke helt enige om hvordan de skulle forstå fenomenet og hvor langt man kan gå i å by på egne historier. Men de var enige om én ting: Hvis terapeutens personlige historier brukes riktig, kan det være virkningsfulle intervensjoner.

- På sitt beste kan de bidra til å utvide eller nyansere klientens historie. De kan formidle håp, forståelse og anerkjennelse, den kan hjelpe den ordfattige, løse opp noe fastlåst, og de kan få frem en likeverdighet mellom terapeuten og klienten, forklarer Alicja Olkowska.

Det er imidlertid viktig å huske på hvem som skal være i fokus.

- Det er ikke terapeuten, men klienten, som skal være hovedpersonen. Terapeutens personlige historie skal belyse klientens historie. Det var alle familierapeutene jeg intervjuet enige om, forklarer Olkowska.

Kjøreregler

I sine forskningsintervjuer fant hun ut at familierapeutene navigerte ut fra visse kjøreregler når de vurderte om de skulle "by på seg selv".

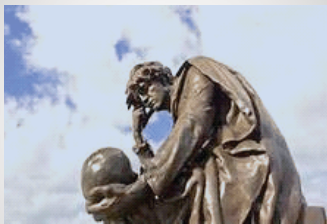
- Noen snakket om viktigheten av at man som terapeut har litt avstand til den hendelsen man forteller om. Hvis man ikke har det, kan det være en fare for at man henger seg opp i sin egen historie.

Å unngå historier som handler om andre i familien er en annen kjøreregel som ser ut til å gjelde for mange terapeuter. Grensen mellom det private og det personlige er også viktig.

En annen viktig norm er at historien til terapeuten ikke må være partisk.

- Det må ikke være slik at historien passer bedre for kvinnen enn for mannen slik at hun føler seg mer forstått enn han, forklarer Alicja Olkowska.

***"Å være personlig eller ikke personlig
- det er det store spørsmålet".***

***Om bruken av personlige historier og
erfaringer i familierapeutisk kontekst***

Alicja Olkowska RBUP

Etter at masteroppgaven ble levert for et år siden har hun begynt å undre på hva mottakerne av personlige terapeut-historier tenker.

- Noen bør intervju klienter i familierapi om dette fenomenet også, oppmuntrer hun.

marie.theisen@outlook.com

***Presentasjonen til workshopen er lagt ut
på NFFT-web.***

*

Fedre i familiebehandling

- *en intervjuundersøkelse om fedres deltagelse i familiebehandling og om det å være far i dag.*

med Jarle Svardal

Fra abstract:

Mitt utgangspunkt er en kvalitativ intervjuundersøkelse av fedre som har deltatt i familiebehandling i BUP.

Min intensjon har vært å få frem mennenes refleksjoner og historier knyttet til en slik erfaring, samt hva de vektlegger i sin utøvelse av det å være far, hva slags farsidealer de eventuelt har og hvilken innflytelse forholdet til egne fedre har hatt på deres "farspraksiser".

Undersøkelsen ble gjort i forbindelse med min masteroppgave ved Høyskolen i Oslo og Akershus som ble avsluttet i juni 2012.

Jarle

***Fedres opplevelse av å gå i familieterapi
var temaet for Jarle Svardals foredrag på Vetre.***

Av Marie Theisen

I forbindelse med masteroppgaven intervjuet Jarle fem fedre om deres erfaringer fra familieterapi.

- Fedrenes egne stemmer har kommet lite til uttrykk innen forskning på familieterapi. Det har riktignok blitt skrevet om fedrene, men det er andre som har ført deres ord i pennen, forklarer Svardal som er klinisk barnevernspedagog og familieterapeut ved Homansbyen familiekontor.

Humor og nysgjerrighet

Mennene som han intervjuet fortalte at de hadde vært skeptiske og gruete seg litt for terapien kom i gang, men når de først kom til BUP, var det en god opplevelse. De folte seg horte, og de fikk hjelp til å sette ord på ting.

- De la vekt på at terapeutene skapte en behagelig stemning som gjorde det enkelt, trygt og naturlig å prate på en åpen måte, forteller Jarle Svardal.

Fedrene satte også pris på at terapeutene hadde humor og en nysgjerrig, utforskende holdning.

Egne idealer

I tillegg til hvordan de opplevde familieterapien prøvde Jarle å få tak på hvordan disse mennenes egne fedre hadde vært og i hvilken grad de fungerte som idealer.

- Fedrenes egne fedre fungerte som «modeller» eller reflektorer i forhold til og hvordan mennene ønsker, og ikke ønsker å være som fedre.

- Jeg fant ut at de var litt negative modeller. De beskrev fedre som hadde vært deltakende i aktiviteter, men de hadde ikke vært følelsesmessig nærværende i oppveksten. Det var moren og ikke faren sin de hadde gått til hvis noe var vanskelig.

Mennene Jarle intervjuet ønsket å ha en bredere rolle overfor sine barn.

- De ønsket å være tilstede for barna sine både i aktiviteter og psykologisk, forteller han.

Som teoretisk bakteppe tok Jarle for seg farskap i et historisk perspektiv og ulike faktorer som har medvirket til en farsrolle i stadig bevegelse.

Viktige funn i undersøkelsen er at fedrene opplever behandlingsprosessen i BUP som betydningsfull for hvordan de ser seg selv som fedre, i retning av eget ideal som tilstedeværende og nærværende.

Hvordan terapeutene har møtt fedrene og familiene er vesentlig for denne opplevelsen. Atmosfære og et klima preget av samarbeid, allianse, profesjonalitet, kunnskap og tilpasset tempo er faktorer som nevnes. Dette virker inn på fedrenes forventninger til behandlingsprosessen, og til økt grad av trygghet i terapirommet.

marie.theisen@outlook.com

*

Workshop Vetre 2013:

”Kan vi gjøre noe – ikke bare snakke?”

Med Trude Finseth

Ambulant familieenhet, Bjerketun, Vestre Viken HF

De andre som var med på workshopen var:

**Linda Solberg Nybakken,
Gro Jahren og Kristin Rue.**

Fra abstract: I denne workshopen ønsker vi å dele praksiserfaringer hvor vi har tilbudt miljø- og familierapi parallelt. Vi har erfart at miljøterapi kan åpne for at barn/ungdom i større grad tar sjansen på å delta, og være aktive, i familiesamtaler. Videre har vi invitert med barn og foreldre sammen i miljøterapeutiske aktiviteter som byr på opplevelser som deles.

Miljøterapi som døråpner for familierapi:

Av Mariane Borge Skakstad. Terapeut, SFS, Modum Bad

Trude Finseth fra Ambulant familieenhet, Bjerketun, Vestre Viken HF, presenterte sammen med tre medarbeidere hvordan de jobber ambulant, og i skjæringspunktet mellom miljø- og familierapi. Dette har sitt utgangspunkt i et møte mellom BUP og det ambulante teamets miljøterapi. Når samtaler hos BUP ikke gir nok hjelp, kan teamet gå inn i familien. - De kommer hjem til folk, møter dem utenfor institusjoner og på den viktigste arenaen, fortalte de.

BUPA Bjerketun er en ambulant familieenhet for barn 0 – 13 år. De tilbyr tilgjengelig og fleksibel behandling over tid. De jobber flere sammen, nå som oftest to, siden det å jobbe alene gir for stor slitasje på personalet, og for muligheten til å kunne bruke flere arbeidsformer, som f.eks. reflekterende team.

De la fram to saker de har jobbet med, og gav en inspirerende innføring i måten de jobbet på. De fortalte at miljøterapien gir gode muligheter for alliansebygging. Gjennom aktiviteter deler familien opplevelser som kanskje ikke kan snakkes fram. Det kan gi muligheter for å løfte fram en annen historie, for eksempel om en sønn med problematisk atferd, - at han også er en gutt som

får til mye, og er morsom og sympatisk. På denne måten utfyller denne arbeidsformen det som skjer på BUP, og de kan være ”døråpnere” for hverandre.

Teamet fra Bjerketun gav uttrykk for at enhver BUP burde ha miljøterapeuter.

Dette var en workshop jeg hadde sett spesielt fram til ut fra min tidligere erfaring som miljøterapeut - og nå som terapeut, i en institusjon som forsøker å ha fokus på begge arbeidsformene samtidig. Det var spennende å høre deres erfaringer med dette, og jeg støtter oppfordringen om at miljøterapi prioriteres som et lavterskel tilbud til familier som har behov for det.

*

Workshop Vetre 2013

”Slik jeg har lært Alex å kjenne...” - brev fra betydningsfulle personer

Med Erling Fidjestøl, Robust, Kirkens bymisjon

Kirkens Bymisjon er et nettverk av diakonale stiftelser fordelt over store deler av landet, med sentre i 10 byer i Norge.

Fra abstract:

Skole, BUP og barnevern er bekymret for Alex sin ”sosiale fungering” grunnet blant annet høyt skolefravær, ”stygg munnbruk” og at han ”lyver en del”. I flere møter og rapporter blir Alex nærmest ensidig negativt portrettert.

I bestrebelsene på å yte Alex og historiene om ham rettferdighet, ble det i samråd med Alex og moren sendt ut et brev til en rekke personer som kjenner eller har kjent Alex. Her ble de bedt om å skrive til Alex og beskrive ham slik *de* hadde lært ham å kjenne.

Effektene av disse brevene vil bli forsøkt vist gjennom utdrag fra en videosamtale med Alex.

Erling.Fidjestol@bymisjon.no

Noen tanker etter "workshop" med Erling Fidjestøl:

Ved Pelle Slagsvold

Erling forteller kort om Robust – en bymisjonsvirksomhet som startet i 1988 med fem familierapeuter som ansatte. Robust er et tilbud til barn og unge og deres familier som strever med problemer og konflikter av ulik art. Problembeskrivelsene varierer fra mindre bekymringer og konflikter til forhold som omhandler vold, rus, depresjon, spiseforstyrrelser m.m. Virksomheten er by-omfattende og kommer derfor i kontakt med svært ulike familier. Fra 2005 har de arbeidet etter inspirasjon fra narrativ terapi.

På Vetre viser Erling oss videoutdrag fra en samtale med en 8 år gammel gutt, 'Alex', og hans mor med iransk opprinnelse. Samtalen starter med at Alex blir bedt om å lese opp brev han har mottatt fra sine tidligere medelever. Disse brevene (og tegningene) er av en helt annen karakter – og beskrivelse av Alex - enn hva som kommer til uttrykk i rapportene fra skolen, barnevernet og BUP. Hilsningene som Alex leser opp danner grunnlaget for den videre samtalen hvor Erling sammen med Alex og moren utforsker nærmere disse alternative beskrivelsene av Alex som fremkommer.

Ettersom den lille familien har bodd på flere ulike steder, samt at gutten viser seg å være både sosial og godt likt forteller moren at hun har mottatt 16 brev fra mennesker som ønsket å skrive brev til Alex. Erling leste opp flere av disse brevene i samtalen og fulgte opp med å intervju dem nærmere for ytterligere å forstå hva Alex er for en gutt.

Denne brevkampanjen som ble initiert på vegne av Alex, er influert av Stephen Madigan, en annen narrativ terapeut som har videreutviklet White og Epstons ideer om terapeutiske brev og dokumenter. Spørsmålet *Hvem eier rettighetene til historiene om våre liv?* blir i denne sammenhengen aktualisert. Dersom det skrevne ord er makt - og makt til å beskrive mennesker gjennom ord har faktiske konsekvenser for dem som blir beskrevet – da er spørsmålet i hvilken grad terapeuter er beredt til å ta ansvar for hvem sine ord som skal privilegeres.

Gjennom samtalen kommer det frem en rekke egenskaper, klokskap og verdier som Alex innehar og som ikke passer med problemhistorien, men som direkte motsier den.

Erling viste hvor lett vi som hjelpere kan bruke vår makt til å disiplinere mennesker gjennom diagnoser, rapporter og ved å gi noen stemmer forrang fremfor andres. Erling formidlet også hvilken kraft som ligger i å utforske sider ved menneskers levde liv som ikke kretser om det problematiske. Å bidra til at slike alternative historier faktisk blir fortalt og anerkjente av andre og seg selv har en mektig konstituerende effekt på menneskets identitet.

Avslutningsvis ble deltakerne invitert til selv å skrive brev til Alex (og moren). En av deltakerne leste på eget initiativ opp sitt brev. Brevene ble samlet inn for at Erling skulle lese dem opp for Alex og moren ved neste gang samtale. Men det er en annen historie.

*

KOMMER: Erling Fidjestøl hadde også en workshop til på Vetre, sammen med Sidsel Ingunn Larsen: "Rapport fra Ramallah - håpefullt arbeid med traumatiserte familier".

Denne vil bli presentert i neste nummer av Metaforum.

Red.

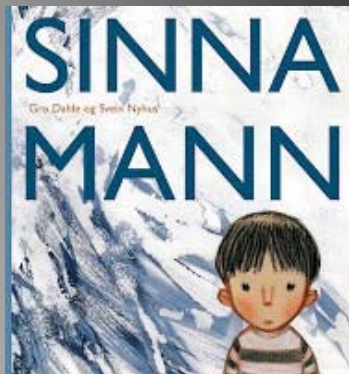
*

30 ÅR !!! Noen glimt fra festmiddagen på kvelden:

Styret m fl leder allsang, "Vandringsviser for familierapeuter" Underholdning fra hotellet: Balansekunst, + taler, hilsninger og hyggelig samvær

Anita Killis tegnefilm «Sinna Mann», bygger på Gro Dahles og Svein Nyhus' billedbok med samme navn.

Filmen har inntil nå blitt vist på nesten hundre filmfestivaler og vunnet over førti priser. Det gjør Anita Killi til den mest prisbelønte filmskaperen i hele verden.

Boka «Sinna Mann» ble utgitt i 2003 og handler om familievold. Den har blitt oversatt til kinesisk, svensk og islandsk. I løpet av 2011 kommer også en dansk og japansk utgave.

Filmversjonen på turné blant skolebarn flere steder i Norge.

Talende illustrasjoner av Svein Nyhus

WORKSHOP Vetre 2013:

Erik Andreassen og Stein Knudsen

Familievernkontoret Østfold Sør

”Sinna mann”

Da vi ikke har fått inn noe referat fra denne viktige Workshopen, som ble holdt på Vetre i år, har vi tillatt oss å sakse fra NRK nyheter.

Men først noen ord fra abstract:

I den senere tid har vi fire dager i uka vært innleid fra Den kulturelle skolesekken, Østfold fylkeskommune, for å vise filmen Sinna Mann og snakke for barna om vold i nære relasjoner. Vi har møtt alle 5., 6. og 7. klasser i 9 kommuner i Østfold. Vi har snakket med og vist filmen for ca. 4000 barn med respektive lærere, helsesøstre og relevante etater i kommunen, og vi har møtt ca 200 av disse barna til barne-samtaler sammen med skolehelsetjenesten. Vi samarbeider med Redde Små / ATV Telemark v/ Øivind Aschjem om hvordan dette arbeidet kan videreutvikles i andre kommuner og fylker. Vi har en del erfaringer fra dette arbeidet som vi kunne tenke oss å dele og reflektere med andre familieterapeuter omkring forebyggende, avdekkende og oppfølgingsarbeid i forhold til skoler, elever og foreldre hvor det skjer/ har skjedd vold i familien.

”EN VISNING AV FILMEN «SINNA MANN» HAR UTLØST ET SKRED AV MISHANDLINGSHISTORIER FRA NORSKE HJEM.”

(Følgende er sakset fra innslag ved Sebastian Nordli og Magnus Brenna Lund: NRK-nyheter 13.3.2013. Med tillatelse)

Animasjonsfilmen «Sinna mann» av Anita Killi handler om vold i hjemmet og er blitt vist for flere barneskolebarn i Østfold.

I etterkant av visningene har det blitt avdekket mange skrekkhistorier om mishandling. For barn som har sett filmen på skolen har begynt å fortelle sine egne historier, sier familieterapeutene Erik Andreassen og Stein Knudsen.

– Det har vært alt fra «pappa truer meg» og faktisk opp til ei jente som kom og sa at; «jeg er redd for at jeg skal til pappaen min, og da er jeg redd for at han skal gjøre det andre med meg som han har gjort med andre barn. Det vil si å voldta meg», sier Knudsen.

– Barna dro ikke hjem den dagen

Filmen er ingen ny film, men den er aktuell på ny. De to familieterapeutene har reist rundt og vist filmen til over 4000 elever i Østfold – rundt 200 av dem har i etterkant fortalt om vold i familien

– Vi sier alltid at vi vil sitte på helsesøsters kontor etter siste visning for dagen. Da kan elevene bare si ifra til lærerne sine at de vil snakke med oss. Når det da sitter 15 elever fra 9–12 år og venter, så er det ganske sterkt. At de faktisk er så modige at de vil fortelle. Vi var ikke forberedt på det, sier Andreassen.

Og det er sterke historier som har kommet frem.

– Det har ført til både konkrete bekymringsmeldinger til barnevernet og anmeldelser til politiet. Ved et tilfelle var det også en akutt omsorgsovertakelse av barna der og da på skolen, da helsesøster ringte til barnevernet. Barna dro ikke hjem fra skolen den dagen.

– Mener historiene stemmer

At filmen har fått barna til å fantasere og finne på voldshistorien har ikke familieterapeuten noe tro på.

– Det er nok ikke realiteten i disse sakene, for de vi har møtt har vært så genuine. Ut fra vår erfaring lar vi oss ikke lure, mener Stein Knudsen.

Til høsten skal de ut å treffe nye barn. Det er mange historier som ennå ikke er fortalt.

Sakset og satt opp av redaksjonen ved Kari Yvonne.

Ref: magnus.brenna.lund@nrk.no / sebastian.nordli@nrk.no

Familieterapeut Stein Knudsen tror ikke at barna finner på historier om vold i hjemmet.

Familieterapeut Erik Andreassen er overveldet over hvor mange barn som har fortalt om vold i hjemmet.

Foto: Christian Nygaard-Monsen / NRK

• **Se hele filmen i NRK Nett-TV:**
Sinna mann

**Referat fra NFFTs
generalforsamling på Vetre 2013
legges ut på NFFTs websider så snart
dokumentet er godkjent og klarert.**

Følg med på www.nfft.no

Fra Nffts generalforsamling. Ledet av Geir Lundby. Her med NFFTs daglige leder Allan Ettrup Hansen og avtroppende styreleder Marianne Bie.

”Familieterapi i en normativ kontekst”

Fra 3-timers workshop med Jarle Raknes.

**Bufdir. avd. for kvalitet i barnevernstiltak,
Seksjon for institusjon og atferdstiltak.**

Jarle Raknes

Formidlet av Hilde Ingebrigtsen, Metaforumredaksjonen

Er det mulig å drive familieterapi der ”barnets beste” er det overordnede, virksomheten er lovregulert, - og der samfunnets normer og terapeuten skal ha svarene på hva som er ”barnets beste”? Undertegnede velger å gi en omfattende beskrivelse av denne workshopen. Det er ikke så ofte vi på Vettre får kunnskap om barnevernets tenkning, behandlingsmetoder og de utfordringene saksbehandlere og terapeuter står oppe i. Mange av oss er heller ikke oppdaterte på den siste utviklingen i forhold til evidens- og kunnskapsbasert behandling.

Jarle: Med et humoristisk glimt i øyet står Jarle foran en ganske så fullsatt sal, smiler lurt og sier: ”Nå kommer svaret!” – og så litt mer alvorlig at han gjerne vil ha kommentarer og refleksjoner fra oss på det han presenterer. Han hilser spesielt deltakere fra barnevernet velkommen.

Jarle arbeidet lenge i familievernnet, både som terapeut og leder ved to familievernkontorer, før han ”skiftet beite” for nærmere 15 år siden, og var en av pionerene innenfor implementering av MST og PMTO i Norge. Nå arbeider han i BUFdir, den statlige barneverntjenesten, hvor han veileder terapeutene - og også møter familiene innen Multifunk-institusjonene.

Petra og Ahmed:

Jarle presenterer to ”typiske” eksempler på unge som er plassert innenfor Multifunk:

Petra er med i en gjeng med eldre gutter hvor det er mye vold, kriminalitet og rusbruk. Hun rømmer ofte hjemmefra, vagabonderer i ukesvis. Lite skolegang siste to år, problemer i skolen siden 5 klasse. Petra har blitt utsatt for voldtekt og overgrep flere ganger. Hun tåler ikke at voksne setter grenser for henne. Da blir hun verbalt aggressiv og ofte voldelig. Har mange saker hos politiet, bl.a. væpna ran

og voldssaker. Listen over det triste i Petras familie er lang, blant annet nevnes: Mor ikke vært i arbeid på flere år. Hun har dårlig nettverk, nærmeste familie 50 mil borte. Hun er depressiv, pillemisbruker og ruser seg i perioder. Far er involvert i kriminalitet, er rusmisbruker og uten fast bopel. Han forsyner av og til Petra med dop, ellers har de lite kontakt. Mor beskriver seg selv med lav selvfølelse og har lite struktur og selvdisiplin. Hun har vanskeligheter med å mestre økonomien sin og har mange kredittlån.

Men det er lyspunkter, sier Jarle: Blant annet nevner han: Mor ønsker å gjøre endringer, fremstår som åpen og blid, og viser etter hvert også interesse for hvordan hun ser ut. Hun uttrykker kjærlighet til Petra og er bekymra, og hun gjorde en stor innsats ved siste rømming. Mor er villig til å snakke om eget rusbruk, og har vist mestring i forhold til å motta dårlige nyheter om Petra. Hun ønsker å være en god mor for datteren sin.

Ahmed: Da barnevernet fikk kontakt med Ahmed ville stefar at de skulle overta han for alltid. (Et ikke uvanlig ønske å høre i barnevernet, hvor familiene ofte prøver selv helt til det brister.) Mor vil ikke ta imot hjelp før Ahmed har forstått hvor stygg han har vært mot familien og bedt om tilgivelse. Stefar har slått ham flere

ganger pga skammen Ahmed har brakt over familien. Han har også vært utsatt for vold tidligere, fra biologisk far.

Mor og stefar har ikke aldersadekvate forventninger til gutten, og ser ikke at atferden kan handle om begrensninger og ikke om vilje. Både mor og stefar bruker avvvisning som metode for overfor gutten. Familien ønsker ikke behandling og avviser terapeuten. De er fattige.

Også her leter Multifunks terapeuter etter lyspunkter, eller unique outcomes som Michael White ville kalt det, blant annet: Mor er omsorgsfull og varm overfor de to andre barna, og vil at Ahmed skal bo hjemme, om han bare oppfører seg bedre. Hun ser behovet for å sette grenser. Familien har flyttet til en større leilighet og både mor og far har nå jobb. De har et godt parforhold. Stefars hadde et godt forhold til Ahmed for noen år siden. Stefars forholder seg rolig i mange konfliktsituasjoner. De har felles interesse for fotball. Ahmed er engasjert i mor og lillebrødre og han har et godt forhold til mors søstre i hjemlandet.

”Slik er virkeligheten i barnevernet!”, sier Jarle og mange nikker gjenkjennende.

- I mitt stille sinn tenker jeg: Hvordan er det mulig å bevare entusiasme og varme i møte med denne virkeligheten, slik Jarle gjør og alltid har gjort?

Metablikk på Petras og Ahmeds oppvekst:

Jarle fortsetter: Vi vet at:

- 1) Små barn som lever under langvarig stress og angst får varige nevrobiologiske og psykologiske skader.
- 2) Barn som vokser opp i fattigdom kan få språklig, kognitiv og emosjonell forsinkelse i utviklingen sin.
- 3) Utrygg (unnnvikende og ambivalent) tilknytning mellom barn og foreldre kan skape utviklingshemmende omsorgsbetaingelser.
- 4) Desorganisert tilknytning kan i verste fall føre til alvorlige psykiske helseproblemer.
- 5) Det er påvist generasjonsoverføring av barneverntjenester. Jarle velger å snakke litt mer utførlig om to av punktene.

Nevrobiologiske skader hos små barn:

Langvarig stress og angst som følge av straffende oppdragelsesmønstre, overgrep og omsorgssvikt kan føre til nevrologiske skader. De mest grunnleggende strukturer utvikler seg først og er derfor mest sensitiv for erfaringer tidlig i livet. Dette handler om grunnleggende trygghet og forhold til seg selv og andre. Hjernens ”husker godt” farefulle situasjoner og generaliserer til andre lignende situasjoner. Nevrobiologiske skader kan føre til at personer reagerer på stimuli som tidligere har vært forbundet med fare, men som ikke er det. Det kan ha betydning for evnen til å skifte kognitive strategier og føre til manglende atferdsmessig fleksibilitet. Personer som har lært å flykte eller utviklet aggressive reaksjonsmønstre på bestemte hendelser har vansker med å lære nye strategier. De kan ha vansker med å utvikle sosial kompetanse og forstå hvordan egen atferd virker på andre, - og atferden kan ofte være preget av impulsivitet og lite refleksjon.

Utrygg tilknytning: Ved utrygg og unnnvikende tilknytning reagerer foreldrene med angst og sinne på barnets tilknytningsatferd. Barnet toner ned sine behov for trygghet og unngår å vise tilknytningsatferd som gjør omsorgspersonene sint eller engstelig. Ved utrygg og ambivalent tilknytning er foreldrene passive og ufølsomme overfor barnets tilknytningsatferd. Barnet eskalerer tilknytningsatferden for å få oppmerksomheten. Når det lykkes forsterkes atferden og barnet fremstår som utagerende sint og trassig. Ved utrygg desorganisert tilknytning reagerer foreldrene med straff og vold på barnets tilknytningsatferd og latterliggjør ofte barnet når det er redd. Barnet reagerer med frykt og redsel for omsorgspersonene, og forvirring og angst generelt. Barn som vokser opp med vold og overgrep lærer ikke å regulere sine affekter og blir emosjonelt ustabile.

Jo svakere og mer skadelig barneomsorgen er, desto mer overføres den til neste generasjon (Baily 2009, Clausen 2008) – (og for egen del tilføyer jeg Bibelens arvesyndbegrep).

Barnevernet preges av Barnevernsloven og annet lovverk, av juridisk tenkning, byråkrati, rettigheter og tiltak, - men først og fremst av normen:

"Slik er virkeligheten i barnevernet!"...

BARNETS BESTE.

Hvem bestemmer og avgjør hva som er barnets beste? Jo, der har vi fagfolk og jurister og ellers et helt byråkrati både i det kommunale og i det statlige barnevern. Dessuten et rettsapparat i full sving på begge sider!

Har familierapien noen plass her? I en normativ kontekst som styres av lovverk og det som til enhver tid inngår i begrepet "barnets beste. Der hjelperrollen og kontrollrollen er tett vevet sammen. Der en som barnevernsarbeider er samfunnets forlengende arm inn i familielivet med maktmidler til rådighet. Der noen "eksperter" kan og skal definere hva som er barnets beste.

I Logen i desember siterte Finn Skårderud Woody Allans setning: "Hvis alt er illusjon og ingenting virkelig eksisterer da har jeg betalt for mye for teppet mitt": Han sa også at: Det postmoderne er styrt av moter og overfladiskhet og ikke passer godt med livet på en psykiatrisk akuttavdeling, og at det postmoderne skapte en skepsis mot systematisert kunnskap. Det postmoderne har litt problemer med å passe inn også i barnevernet sier Jarle, med et tørt smil Systematisering av kunnskap trenges både i voksenpsykiatrien og i barnevernet,

mener Jarle. Vi jobber med så komplekse virkeligheter at vi må vite noe om hva som virker for de forskjellige gruppene.

Den systematiske kunnskapen bygger på forskning og gir mulighet for å skreddersy manualer for enkelte målgrupper. Jarle mener at mytene om manualer og hvordan de brukes er mange. Manualbasert praksis gir mulighet til kvalitetssikring!

40 års forskning viser hvilke variabler som påvirker utvikling av problematferd og hvilke som øker risikoen for tilbakefall. Jarle snakker om den normative maktposisjonen barnevernet har og som blir formidlet direkte og indirekte til foreldrene. Og at siden makt er relasjonell vil det alltid komme motmakt. Hva gjør maktutøvelsen med barnevernsarbeideren eller familierapeuten i barnevernet?

Workshop-deltakerne engasjeres i en frisk meningsutveking.

Å utvikle en god behandlingsrelasjon kan være utfordrende innenfor en kontekst som er preget av makt og kontroll. Skyld og skam ligger mellom. En familierapeut i barnevernet har både en normativ posisjon og en terapeutisk posisjon. Noen prøver å dele på oppgavene eller sende til en familierapeut i en annen instans (familievern).

En undersøkelse av barnevernsarbeidere viser at *de som var dyktige til å klargjøre sin rolle, som både hjelper og kontrollør, lykkes i større grad å utvikle en bra behandlingsrelasjon.*

Tiltak i det kommunale barnevernet dreier seg oftest om kontroll på helsestasjon, utredning i BUP, ansvarsgruppemøter rundt familien, støttekontakt, besøkshjem, avlastningsbolig, økonomisk bistand, meldte og uanmeldte hjemmebesøk og omsorgsovertakelse.

Endringsarbeid i forhold til familiens og foreldrenes funksjon brukes lite.

Familiearbeid i det statlige barnevernet er evidensbasert.

Vi kjenner metodene som MST, FFT, PMTO og MTTC, - eller "bokstavkjeksene" som noen vittige sjeler kaller dem. Behandlingsmetodene er kunnskaps-

og erfaringsbaserte, og inkluderer kunnskap og erfaring gitt av brukerne.

Behandlingsalliansen er helt sentral innenfor metodene, og empowerment er et viktig begrep. Empowerment er den prosessen som er nødvendig for å styrke og aktivere menneskets evne til å tilfredsstille egne behov, løse egne problemer og skaffe seg nødvendige ressurser for å kunne ta kontroll over eget liv (Talseth 1997).

Kunnskap om undertrykkelsespsykologi er sentralt for empowerment-tenkningen, bl.a. at sosial virkelighet blir til psykologisk virkelighet og at ytre undertrykkelse over tid blir til indre undertrykkelse.

Fokus er relasjonsorientert: på hvordan klienten og viktige systemer rundt klienten samhandler med hverandre i en konstant sirkulær påvirkning. Interaksjonen må forstås i den kontekst den finner sted. I stedet for at *klienten alene* blir fokus for analyse og innsats, konsentrerer man seg om samspillet eller interaksjonen mellom klienten og viktige systemer rundt klienten (Ragnhild Hansen).

Egenskaper ved MST som fremmer behandlingsallianse: Høy intensitet.

De fleste møter med foreldre og familien foregår hjemme, noe som øker tilgjengeligheten og reduserer mange hindringer for foreldre og barn. Hjelperne bruker tid på å bli kjent med familiemedlemmene i deres hjemmemiljø. De hjelper med praktiske behov og demonstrerer hvordan de vil være til hjelp på mange områder. De har møter med familien opptil flere ganger i uken, og stikker også innom familien når disse har behov for det.

Struktur som fremmer behandlingsalliansen: Familien har tilgang i på terapeuten eller noen i teamet 24 timer i døgnet, 7 dager i uka. Familien bestemmer møtetidspunkt, dag, tid og sted.

Lav saksmengde tillater terapeuten å bruke tid på behandlingsalliansen og på hver enkelt familie. Det er tett samarbeid med familien i utviklingen av mål for behandlingen, analysearbeid og terapeutiske intervensjoner. - *Ingen skjult agenda.*

Familiemedlemmene skal delta på alt - og alt skal være åpent for familien.

Strukturen i behandlingen er med på å fremme behandlingsalliansen, og er gitt i behandlingsmanualen. Ellers er holdningen til foreldrene som ressurspersoner sentral for behandlingsalliansen.

Foreldrene gir feed back om hva de mener er viktig og medvirker til å utvikle nye mål. Samarbeidet mellom terapeuten og familien er hjørnesteinen i hele terapi-forløpet. - *Uten dette blir terapien instrumentell*, sier Jarle.

Dårlig behandlingsallianse kan man alltid gjøre noe med. "Feilen" kan like gjerne ligge hos terapeuten, - og dette ser man på i veiledningen. Viktig tenkning i møtet med familien er at alt skal bygges på familiens styrker og den kulturelle konteksten de befinner seg i. Terapeuten skal her som i annen familierapi klare å ta familiens og den enkeltes perspektiv og utøve reflekterende lytting.

- Min "coach" og trener i USA gjennom 6 år, sa alltid til meg: "*And then we have to restore tenderness and love*", sier Jarle Raknes.

Gjennom hele workshopen har det vært engasjert deltakelse fra salen. Spørsmål, refleksjoner og egne erfaringer har vært delt. Det virker som mange er enige med Jarle i at familierapi er nødvendig og har en plass også i barnevernet. Flere fremhever nødvendigheten av erfarne terapeuter nettopp for å unngå instrumentell terapi, noe som kanskje er en større fare ved manualbasert behandling?

Jarle Raknes har overbevist mange av oss om at i møte med disse unge menneskene er det nødvendig med en kompleks familierapeutisk tilnærming, - og viktigheten av at terapeuten er ekte i sitt møte med familiene.

Vi applauderer for Jarles formidling av de mange utfordringer barnevernet møter - og det "hav" av kunnskap, medmenneskelighet, kjærlighet og erfaring som trengs disse møtene.

hildeingebrigtsen@yahoo.no

Rolf Blisten. Kommunepsykolog i Narvik;

”OM ORDENE IGJEN – særlig to av dem. Sinn og Sjel, og deres hjelpekunst”

Kommentert av Einar Egenæs

Vi var 10 personer innom workshopen, et par kom - og gikk igjen, 8 satt fjettet.

Rolf snakket engasjert, gestikulerte, satt, sto gikk, tegnet tegninger, pekte og satte seg igjen så tok han en ny runde på tavla mens han snakket. Ord - prat - "luft i rørsle"- det kommer, og blir borte.

Slik presenterte han sin workshop: - *Ord er steder i naturen (det fødte) i verden (det finnes, mer enn det fødte), ikke steder der vi fester/løsner føttene, rumpa el. fingrene (hendene), men steder der vi fester/løsner stemmen og sansen(e) hørsel (og syn). Dette skjønnnet av ord har jeg riktignok ikke støtt på i litteraturene om det, det nærmeste jeg har kommet i så måte er deres 'indeksikalitet'.*

Menneskets barn fødes inn i en liten flokk artsfrender, og innvies etter hvert i flokkens ordforråd. (Det 'lærer' ikke å snakke. Noen få begynner aldri å snakke.) Ordets hjelpekunst, tidligere kalt 'psykoterapi', blir nå å holde skjønn, ting og/el. dugnad i ordene Sinns og Sjels utestående fordringer – hvordan de bør-må skjottes i nodens stund. Sykdom blir her en liten andel (legenes!) i sinnsroens og sjelefredens fremme.

Jeg vil fortelle (dvs. sekvensiere vokabularet, ikke 'narrasjon', ikke 'epikk') og vise, anskueliggjøre, hvordan jeg har kommet til slike formuleringer som ovenstående, samt hvordan jeg har kommet til å utøve disse formuleringene noen ganger i hjelpes-ad-strevet. (Dette kan minne om Kjell Askildsens 'en plutselig frigjørende tanke' og Jon Fosses stadige, gjentatte, skriving av ordet 'komme', nesten som i den kristne bønnen 'Fadervår', og Søren Ulrik Thomsens poetikk, 'en dans på gloser'. Samt mangt annet.)

Ord har altså ikke mening, ikke betydning, ingen forståelse, er ikke begreper, ikke lingvistiske tegn el. verktøy, redskaper, instrumenter el. midler til bruk i meddelelse, 'dialog', 'kommunikasjon', 'informasjon'. Disse er vel heller hellenistiske skolismer? Ei heller har de noe med 'roller' (skriftruller, tekster) å gjøre.

Ord, noen ganger 'urgent (a) void(s) (void, eng.: 'tomrom'), disse merkverdige, ikke bare merkbare, stedene i lufta i pust, nesten hendelser, skje/bner – plutselig høres-sies de (ikke) – og blir borte – igjen og igjen og ... - uten å bli borte?

Rolf er blitt omtalt som Norges mest beleste psykolog, alltid søkende i nye tekster, alltid en utfordring for kolleger og fagmiljø, men på klientenes side mot makta, kompromissløs og til tider aleine. Han har vært på Vetre før, få kjenner fagtermene våre bedre, og dekonstruerer/knuser dem bedre: - Vi får en fortettet tale om ordvekslinger, talevendinger, lyttevendinger og at hjelpekunsten er "å hjelpes ad" - begge veier. Ikke alt er like lett å forstå. Midt inni der synes jeg å høre han si; "Evidens er Ordet talt og Ordet hørt - intet mer, intet mindre."

Takk, Rolf !

egenaes@online.no

«Å være mamma med psykiske helseplager. Sykmeldt fra jobben men ikke fra moderskapet».

med Astrid Halsa

førsteamanuensis Høgskolen i Lillehammer

Ref. Siv M. Myhra for styret i NFFT

Astrid Halsa er førsteamanuensis i sosiologi, dr. polit. fra NTNU. Hennes fagfelt er utsatte barn, unge og deres familier. Hun er tilknyttet forsknings-området: Barns og unges kompetanseområde (BUK).

Halsa arbeider med tema knyttet til barn, unge og deres familier. Fokus i hennes arbeider har vært utsatte familiers møte med velferdstjenestene. Hun disputerte i februar 2008 for dr. polit. graden ved NTNU, institutt for sosiologi og statsvitenskap. Tittelen på avhandlingen var: "Mamma med nerver. En studie av moderskap og barneomsorg i velferdsstaten når mor har psykiske helseplager".

Astrid Halså

Astrid Halså presenterte funn og refleksjoner fra sitt doktorgradsarbeid.

I workshopen løftet hun frem spørsmålene:

- Hva opplever foreldre (mødre) med psykiske lidelser som vansker i barneomsorgen? og hvilke forhold har hatt betydning for mestring?
- Foreldrenes erfaringer med offentlig hjelp og støtte til barneomsorgen, hva ønsket de hjelp til, hva fikk de hjelp til, og hvordan kom hjelpen i stand
- På hvilken måte var de ansatte i psykisk helsevern til hjelp og støtte i forhold til pasientens barn, og hvilke forhold hemmet og fremmet en slik praksis.

Halsa reflekterte rundt kjernebegreper som foreldreskap, psykiske lidelser og velferdsordninger. Hun stilte spørsmål om hvordan etablere et sosiologisk blikk på de psykisk syke foreldrene(mødrene), og pekte på at mødre med psykiske lidelser forskningsmessig blir fremstilt som lite kommunikative, ineffektive og med redusert evne til grensesetting.

Hun løftet videre frem alternative perspektiver og var opptatt av at moderskap er mye mer enn mors «psykologiske evner, som å stimulere sitt barn og være der barnet er». Hun så på moderskapet i en kontekstuell, kulturell og historisk praksis. Mødrenes erfaringer analyseres ikke som private erfaringer, men kontekstualisert i lys av kulturelle forestillinger om foreldreskap, barneomsorg og psykiske lidelser.

I sin studie har hun sett på moderskapet, og kvinnen som mor og aktør i et hverdagslivs perspektiv nettopp for å få inntak til å forstå hvordan individuelle, relasjonelle og samfunnsmessige betingelser håndteres av mødrene.

En sentral problemstilling i Halsas studie er hvordan kvinner med psykiske helseplager forhandler sin identitet som mamma og psykisk syk i lys av de kulturelle rammene som omgir det senmoderne foreldreskap, og kulturelle forestillinger om psykiske helseplager.

Halsas studie er en kvalitativ studie hvor hun har intervjuet 14 mødre og 7 pårørende. Hun har gått fra et helseperspektiv til et hverdagslivs perspektiv på sykdom, og inspirasjonen har hun

hentet fra medisinsk sosiologi, og slik sett på hvordan kronisk sykdom virker inn på dagliglivet, sosiale relasjoner og egen identitet. Hun har også sett på hvordan folk balanserer krav og usikkerhet knyttet til kroniske sykdomsforløp, samtidig som de forsøker å opprettholde dagliglivets sosiale rutiner.

Halsa viste til 4 temaer som gikk igjen, og som omhandlet individets subjektive opplevelser av sykdomsforløpet, for eksempel håndtering av hverdagslivet, biografisk arbeid, dvs. endring av livsplaner, samt forståelse av seg selv, egen identitet og kulturelle perspektiver på sykdom og lidelse.

Halsas perspektiver engasjerte alle fremmøtte, og det ble gode erfaringsutvekslinger.

Astrid Halsas innlegg er å finne i sin helhet på Nffts nettsider.

siv.myhra@nfft.no

Workshop Vette 2013:

Når barn gir opp

Med Steinar Bøhn og Ingvild Dahl

Gjenfortalt av Suzanne Børretzen

LINK er et barneverntiltak drevet av Trondheim kommune og finansiert av BUF-etat.

Vi møter barn som blir liggende under dyna, lar være å gå på skole og slutter å snakke. Slik introduserte LINK seg i programmet. I

og med at jeg selv jobber tverrfaglig med ungdommer som har den samme problematikken, var jeg nysgjerrig på hvordan LINK håndterte utfordringene med barn og ungdom som ikke står opp, ikke går på skolen og ikke snakker. Jeg syns selv at dette er krevende, og sitter ikke med noen enkle svar. Jeg syntes derfor det var tillitvekkende at LINK understreket at de ikke hadde alle svarene de heller.

Workshopen ble presentert av de fleste representantene fra LINK, 6 stykker totalt, og ble innledet med at en av miljø-terapeutene fremførte sangen *Nine crimes* av Damian Rice. Deretter presenterte både miljøterapeut Espen og senere Steinar historier fra møter med ungdommene.

Vi har lært om viktigheten av å bruke språket, men hva gjør vi når barnet ikke snakker, undret Espen, og fortalte om meningsfullhet og tanker i samvær med en stille ungdom.

Fagleder Ingvild Dahl fortalte om selve tiltaket. LINK holder til i et hus i Trondheim sentrum. Hit kommer barna to ganger i uka, og de blir kjørt og hentet av miljøterapeutene. I tillegg gjør de og miljøterapeutene en aktivitet hver sjette helg. Til sammen er det åtte barn og ungdommer og deres familier som mottar et tilbud fra LINK om gangen. I tillegg til et miljøterapeutisk tilbud til barna, deltar LINK i nettverksmøter og har familieterapeutiske samtaler med familiene.

Dahl kunne fortelle at tiltaket blir satt inn når barneverntjenesten har gjort undersøkelser og vurdert at forholdene i hjemmet ikke er tilstrekkelige til å ivareta barnets behov, men at de

Link-gruppa minus Pål.

kan være bra nok med LINK inne som tiltak. Dette er et frivillig tiltak som familiene og barna selv må velge og ville. Alternativet kan imidlertid innebære at barneverntjenesten går inn for en alternativ omsorgsbasis for barnet. Således kan det i noen grad diskuteres hvor fritt familiene opplever valget, slik jeg oppfattet Dahl, men de må gå aktivt inn for det.

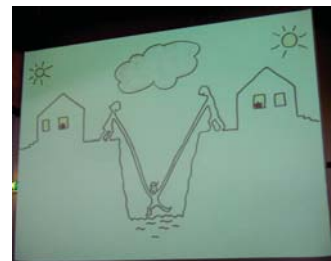
Ut fra det som ble fortalt ble det klart for meg at miljøterapeutene i liten grad samhandlet med ungdommene i de situasjonene jeg i forkant av workshopen hadde sett for meg, for eksempel om morgenen i hjemmet. De var som regel sammen med barna og ungdommene på ettermiddagen, og utgjorde slik jeg forsto det et miljøterapeutisk aktivitetstilbud. Slik LINK beskriver målgruppen er dette barn som i liten grad har andre fritidsaktiviteter og kan streve med å selvtillit og ensomhet i hverdagen.

Tilbudet var ikke bare kompenserende, men også rettet mot å styrke barnas selvfølelse og sosiale kompetanse, slik jeg oppfattet LINK. De kliniske fortellingene som ble presentert omhandlet etter mitt skjønn hvordan miljøterapeutene arbeidet med dette. Det ble for eksempel gitt respons til barna med vekt på å se og anerkjenne barnet både i store og små ting, og gjennom å løfte frem ungdommens handlinger å bidra til en positiv identitet. Det hadde imidlertid vært interessant å høre mer om det var slik miljøterapeutene selv oppfattet samhandlingen med barna de følger opp, og om de oppfattet at det miljøterapeutiske samværet hadde positive ringvirkninger for barnas skolefravær og tilbaketrekking. Ettersom barna ikke trakk seg fra aktivitetstilbudet, fremsto det imidlertid som klart for meg at LINK lykkes i å skape en arena hvor en utsatt gruppe barn opplever trivsel og mestring.

Dahl vektla at personalgruppen på LINK er opptatt av hvilke rammer vi skaper for barn i tiltakene vi setter inn. Hun refererte eksempelvis til en ungdom som hadde blitt beskrevet i negative ordelag fra institusjonen han hadde bodd hos før han kom til dem, og hvordan de opplevde ungdommen svært forskjellig.

Ungdommen var den samme, men kanskje ble rammene bedre tilpasset denne gangen?

Familieterapeut Pål fortalte deretter om det familierapeutiske tilbudet fra LINK. Han beskrev det som krevende å være familierapeut i familier som strever med omsorgssvikt, og omtalte sin rolle som å bevare tålmodigheten i møte med et tidvis endringsutålmodig barnevern.

Tegning fra Workshopen

Samlet sett var det en mangfoldig presentasjon, som illustrerte de mange ulike måtene LINK jobber på.

Kreativiteten og gleden i gruppa ble kanskje best illustrert med den flotte videoen LINK viste avslutningsvis, og som vakte stor begeistring blant publikum. Videoen ble kalt Fremtidssofaen og var inspirert av mirakelspørsmålet og LØFT. Her satte barna seg i en fremtidssofa som tok de et år inn i fremtiden, hvor store positive endringer hadde skjedd. Barna ble så intervjuet om hva som hadde ledet til endringene. Det var tydelig at barna opplevde denne konkrete og lekne til-nærmingen som en meningsfull ramme for refleksjonene om egen endring.

Under kveldens festmiddag ble det da også referert til fremtidssofaen som en særdeles inspirerende intervensjon, bl.a. av Kirsti Haaland, som hadde deltatt på workshopen.

”Barns deltagelse i familierapi:

**Anerkjennelsens balansekunst
i møte med foreldre og barn.”**

med Anne Helgeland

Gjenfortelling ved Suzanne Børretzen

Anne Helgeland er barnevernspedagog og familierapeut ved BUP, Avdeling for barn og unges psykiske helse, Familie- og ungdomsteam, Sørlandet sykehus. I tillegg er hun phd-kandidat i profesjonsetikk v/ universitetet i Agder, institutt for religion, filosofi og historie, der hun arbeider med en doktoravhandling om profesjonsetikk. Helgeland skal innlevere sin avhandling til høsten og det var med utgangspunkt i denne at hun ville tematisere profesjonsetiske utfordringer ved barns deltagelse i familierapi for oss på Vettre, i det hun kaller anerkjennelsens balansekunst i møte med foreldre og barn.

Ettersom Helgeland ikke har publisert sine funn var det imidlertid ikke anledning til å referere direkte fra avhandlingen. De direkte referansene er derfor utelatt.

Et sentralt spørsmål Helgeland stilte er hvordan familierapeuten skal snakke på en måte som blir god for både foreldrene og barna. Helgeland illustrerte innledningsvis med et klinisk eksempel hvor vanskelig dette kan være:

I sammenheng med sin masteroppgave observerte hun, bak speilet, informasjonssamtaler med foreldre og barn i forbindelse med sykehusinnleggelse. Da ble hun oppmerksom på barnas utsatte posisjon i samtaler hvor både foreldre og barn var til stede. I det ene tilfellet var det to barn på fem og seks år som hadde vært deltagere ved en informasjonssamtale etter fars suicidforsøk. Barna hadde sittet på gulvet med leker og hamret høyere og høyere mens de voksne snakket. I etterkant ble barna intervjuet og da oppga de at grunnen til innleggelsen, slik de hadde forstått det, var at faren hadde vondt i ryggen.

Slik jeg oppfattet Helgeland, og som eksempelet viser er ikke *gode intensjoner* om å inkludere barn tilstrekkelig når vi søker å ivareta barna i slike møter. Slike situasjoner med foreldre og barn aktiverer

ofte profesjonsetiske dilemmaer som familierapeuter trenger å reflektere over.

Det er dette som er Helgelands anliggende, slik jeg forstår henne: Å utdype og klargjøre hvilke profesjonsetiske perspektiver slike foreldre og barn samtaler innebærer, og hvilke utfordringer de kan by på.

Familierapifeltet utgjøres imidlertid av mange utdanningsgrupper, og det fins ikke egne norske profesjonsetiske retningslinjer for familierapeuter. Retningslinjene er

utdanningsspesifikke, for eksempel i tilknytning til Fellesorganisasjonen eller Norsk psykologforening. Ifølge Helgeland er det bare FOs retningslinjer som spesifikt påpeker at barn skal ha forrang som sårbar gruppe dersom hensynet til sårbare parter må avveies.

Hensikten med profesjonsetiske retningslinjer er, ifølge Helgeland, å kunne reflektere over utfordringene vi møter.

Hun hevdet også at familieterapeuter dypest sett ikke kan være ikke-normative.

Vår etikk kan være forankret i både kontekstuelle- og universelle normer.

F. eks. profesjonsetiske normer, og normer som gjelder for alle barn, uavhengig av den enkeltes kontekst, som vi bl.a. finner i lovverket. Hensynet til kontekst gjenfinnes også i familieterapeutisk ideologi.

Alle terapeutene Helgeland har intervjuet trekker frem anerkjennelse og respekt for klienten/pasienten som universelle og grunnleggende verdier. I tillegg trekker de frem kontekstuelle perspektiver som å lytte til alle som er til stede, at alle opplever at de blir hørt. Barneinformantene vektlegger å være på begge lag, å unngå partiskhet og å ta barnet på alvor og anerkjenne det som det er.

Helgeland fremholdt at etikk er en meta-teori som må fortolkes i forhold til de konkrete dilemmaene i hverdagslivet, med referanse til filosofen Margareth Walker. Terapeututfordringer er også profesjonsetiske utfordringer, ifølge Helgeland.

Som utgangspunkt for sin drøfting brukte Helgeland konkrete situasjoner, som de familieterapeutene hun har intervjuet opplever som vanskelige - når både foreldre og barn er i fokus, og som i hennes øyne viser noen sentrale profesjonsetiske dilemmaer. Situasjonene er hentet fra samtaler med femten familier ved familievernkontor eller BUP. Omtrent halvparten av familieterapeutene tok video av samtalene, og alle reflekterte over innholdet i samtalene i etterkant.

Spørsmålet Helgeland stilte var: Hvordan skal familieterapeuter handle når foreldrene snakker på måter eller bringer inn temaer som en tenker ikke er bra for barna. Hvilke normer blir utfordret da? Er slike situasjoner å forstå som krenkelser? Hvordan skal familieterapeuten håndtere dem? Og hvordan ivareta både foreldre og barn? Det er dette Helgeland omtaler som anerkjennelsens balansekunst, med henvisning til den tyske moralfilosofen Axel Honneths begrep om anerkjennelse.

I drøftingen av de profesjonsetiske utfordringene ved barns deltagelse i familierapi baserer Helgeland seg særlig på Honneths teori om anerkjennelse, som omhandler både samfunnsmessige og individuelle dimensjoner.

Anerkjennelse i nære relasjoner utgjør allmennmenneskelige behov, og omhandler en intersubjektiv relasjon mellom personer som samhandler, og evne til å sette seg inn i andres situasjon. Honneth vektlegger også kjærlighet og solidaritet som sentralt. Fravær av anerkjennelse kan krenke, skade eller såre individets integritet og identitet.

Helgeland forholder seg til krenkelse forstått som en subjektiv opplevelse, og henviste til Paul Leer-Salvesen og det han omtaler som hverdagskrenkelser. Det kan handle om tillitsbrudd, svik, utestegning og offentlig kritikk, noe som kan gjøre dypt inntrykk.

Familieterapeuter møter familier i kriser, sorg og i vanskelige livssituasjoner. I data-materialet fremkom det, noe vi alle vet, at

barnet lett tar på seg skyld og ansvar. Men hva er krenkelser og hva er en rimelig del av livets utfordringer?

Når det oppsto tvil om hvorvidt omsorgsvilkårene var akseptable, og særlig når de befant seg i en gråson, opplevde informantene det som svært utfordrende. Familieterapeutiske føringer om å være ikke-ekspert eller normativ innebar noen særlige dilemmaer da.

Det blir en utfordring ikke å skulle mene noe, når terapeuten faktisk mener noe om krenkelser, fremholdt Helgeland. Hun trekker frem *reflekterende spørsmål* som en måte å ta barnets perspektiv på, i slike situasjoner.

Det skal også balanseres mellom anerkjennelse eller krenkelse av foreldreegenskaper og foreldreautonomi.

Foreldrene trenger tilbakemelding fra terapeuten som gjenspeiler hva denne faktisk mener. Dilemmaet, slik en informant formulerte det: - *ligger i å ikke være for normativ, men likevel si fra*, samt å hjelpe foreldrene samtidig som barna skjermes.

Honneth knytter sin solidaritetsdimensjon til en plikt til anerkjennelse av sårbare grupper, og sier at anerkjennelsen må være av rett slag.

- Men hva er anerkjennelse av rett slag? Og hva når det ikke holder, spurte Helgeland.

Hun fremholdt at ikke å kommentere det som skjer blir å usynliggjøre, det vil si å krenke både barnet og forelderen som forelder – og foreldre-barn-relasjonen.

Krenkelser må identifiseres for å kunne synliggjøre behovet for anerkjennelse og psykisk aktelse hos både foreldre og barn, og den andres menneskelige kvaliteter.

Dette kan komme til å utfordre foreldrenes normer og verdier dersom terapeutens holdninger står i motsetning til foreldrenes.

Det fins ingen enkle løsninger, understreket Helgeland, og synliggjøringen av krenkelsen kan innebære en dobbelt krenkelse.

(Vi kan ikke anerkjenne noe vi ikke kan stå inne for, tenker jeg om det dilemmaet Helgeland skisserte. Anerkjennelsen må forankres i noen allmenne verdier. For eksempel anerkjennelse av foreldrenes smerte – at smerte kan hindre oss i å være så gode foreldre som vi ønsker.)

Helgelands tolkning var at der krenkelsen av barnet tilsynelatende foregikk upåaktet, så det ofte ut til at terapeuten også usynliggjorde krenkelsen, og slik beskyttet seg selv mot det åpenbare dilemmaet.

Ut fra Honneth, fremstår dette som en uakseptabel og utilstrekkelig håndtering, fremholdt hun – slik jeg forsto henne.

I sin fremstilling bød Helgeland på en krevende og relevant drøfting: Hvordan kan vi tenke om anerkjennelse av rett slag – som rommer både foreldre og barn?

De skisserte illustrerer balansekunstens utfordringer, den indre dialogen, og de dilemmaer som familieterapeuten står i.

For Metaforum:
Suzanne Børretzen
Psykolog i fagstab
og familieteam,
Bakkehaugen barnevernsenter,
Barne- og familieetaten,
Oslo Kommune

suzanneborretzen@yahoo.com

**”Dilemmaet, slik en informant formulerte det:
- *ligger i å ikke være for normativ, men likevel si fra ...*”**

Vette 2013 - Avslutningsforedrag 2

”Familien i turbosamfunnet”

ved Lars Dencik

formidlet av Hilde Ingebrigtsen, Metaforumredaksjonen

Det er tid for jubileumskonferansens siste foreleser, den svenske professor i sosialpsykologi Lars Dencik. Engasjert øser han fra sin store kunnskapsbank. Det handler om familiens balansekunst i turbosamfunnet. På en time foredrar han viktig kunnskap for oss i turbofart. Ti A-4 sider notater på svensk skal nå forsøkes gjort begripelig for dere som ikke var der. Man kan bli en andpusten eldre dame av mindre!

Det som betegner vår tid er at all ting forandres så fort. Det foregår en kontinuerlig modernisering av moderniteten, - en radikaliseret modernitet (hypermoderniteten).

Spørsmålet han vil prøve å gi noen svar på og tanker om er:

Hvordan kommer dette til å påvirke familiens og individets måte å fungere på?

En familie er ikke lenger en familie slik den var før. Den skiller seg fra tidligere i sine normative konsekvenser. Hverdagslivet er i oppbrudd, med nye familiekonstellasjoner (stefamilier og samkjønnsfamilier). Nye sosiale samspillsmønstre (i familiene og i barnehage og skole) betyr endrede krav om sosial kompetanse. Andre sider av mennesket kommer fram. Lydighet er ikke lenger normen, - snarere kravet om selvscenestettelse på mange ulike arenaer.

Radikaliseringen av moderniteten innebærer en kontinuerlig transformasjon av forholdet (balansen) mellom individ og fellesskapet (samfunnet). Sosialpsykologiens grunnformel sier at 1+1 er mer enn 2 (mamma + pappa + barn + felleskap). Dette ”mer enn” handler om interaksjonen mellom den enkelte og dens relasjoner.

TRE SOSIALPSYKOLOGISKE MODERNISERINGSPROSESSER FOREGÅR SAMTIDIG:

1) Rasjonalisering: Opprinnelig startet rasjonalisering i arbeidslivet, ut fra behovet om mer arbeidskraft. Kvinner skulle ikke lenger være mannens appendiks. Barnehager så dagens lys, den gang gjort spiselig med at det var ”bra for barn” å være sammen med andre barn. Akkurat nå er normen ”bra for barn” blitt satt spørsmålsteget ved da man i Sverige oppdaget at en hel avdeling i en barnehage mobbet barn – ikke bare barna, men også de voksne. (I Norge ser vi nettopp nå at kvaliteten på omsorgen i barnehagen er sterkt fremme i media.)

Lars Dencik er svensk og professor i sosialpsykologi ved Roskilde Universitet i Danmark, hvor han blant annet grunnla *Center for Barndoms- og Familieforskning*. Han har også, bl.a. ledet forskerutdanningsprogrammet: *Hverdagslivets sosialpsykologi – om den radikaliserede modernitets sosialpsykologi*.

Mennesket i Postmodernisering – om barndom, familie og identiteter i oppbrud (2005) Billesø & Baltzer.

Familie og børn oppbrudtid i en oppbrudtid (2008) Reitzel forl.

Dencik har skrevet flere bøker og du kan finne mer stoff både om bøkene og mannen ved å google.

Hvorfor går alt så fort? Fordi det gjør det! På alle områder, fra matvarer til seksualvaner og teknologi er det en akselererende utvikling. Nået blir kortere og kortere. Vi reduseres til kuriosa (blir gammeldagse) før vi kommer på banen. Vi tror vi er oppdaterte, mens alt annet er forandret. Som fagpersoner kan vi bli tvangsnevrotiske – og komme til å gjøre feil fortolkninger. Psykodynamiske teorier var relevante i sin tid. Kanskje er de ikke like relevante i vår tid? Inngripen i folks liv basert på gammeldags teori kan få store konsekvenser for de det gjelder.

2) Sekularisering: Ingenting er heller lenger (søndagsåpne butikker er forlengst en realitet osv). Det settes spørsmålsteget med alt som tidligere var gitt. Vi flytter sammen, - trenger ikke gifte oss.

Aleneforeldre er for lengst en akseptert familieenhet. Enkønnsekteskap er tilfelle både i Norge og Sverige. Et svensk politisk parti har utfordret normene med spørsmål om å tillate mangegifte.

3) Individuering: som ikke må forveksles med individualisme.

Samfunnsinstitusjonene betrakter individet som en grunnenhet. Dette synes både i lovverket og i behandling av mennesker. På 60-tallet ble for eksempel en student betraktet som en del av en familie. Hadde familien formue, fikk ikke studenten studielån, selv om man var myndig. Nå er det en institusjonell individuering. I dag har du rettigheter som student, uavhengig av familien.

POSTMODERNISERINGENS SAMFUNN OG MENNESKET:

Vilkårene for balansen mellom individualitet og fellesskap forandres:

Det er blitt mange måter å være normal på. Det foregår en avtradisjonisering. I stedet har vi fritt-velgende situasjoner (leve med en eller to, eller alene? Hvilken religion eller kombinasjon av religioner foretrekkes?) Tidligere var tradisjonene rettesnor og veiledning for valg. Individets fritt-velgende situasjoner starter nå tidlig.

En ny sosial grammatikk vokser fram:

På 50-tallet var målet klart. Barnet skulle bli bra til å utføre andres instruksjoner, være lydig. Nå må barnet selv, allerede i barnehagen om morgenen, velge hvor han/hun skal gå, hva man skal gjøre, hvem man skal leke med: Der er det Lego, der turner de, der tegner de. Barnet må i dag bli god til og utforske situasjoner og hele tiden forholde seg til nye koder. Det er skifte – skifte – skifte ståsted hele tida. Ingen har bestemt at det skal være slik, - men sånn er det. Og dermed stilles det helt nye krav til barnets sosiale kompetanse.

Turbolivet kan sammenlignes med et Formel 1 løp, rundt og rundt på banen, avbrutt av pit-stops hvor dekk byttes, det skiftes olje, fikses og ordnes fort fort fort – for så å komme ut på banen igjen før konkurrentene. Alt avgjøres av hurtighet.

Hjemmet er nåtidens pit-stop og blir avgjørende for (daglig)livets løp. Hvordan klarer vi det psykologisk, - så å si og stadig ”skifte psykisk antrekk”? Foreldre og barna kommer slitne fra hver sin lange dag. Dagens nedturer skal repareres og alle har sine behov. Det skal lages middag, spises, kjøres på trening, handles, stelles, ordnes til neste dag, etc.! Turbolivet krever noe helt nytt av oss som mennesker.

Globalisert referanseramme:

Det medfører blant annet øket pluralitet og øket ambivalens. Det skjer en homogenisering av det globale på den ene siden og en heterogenisering av det lokale på den andre. Man ser de samme tv-seriene i Gobi-ørkenen som i Oslo. I vårt eget nærmiljø finner vi restauranter og butikker med mat fra alle verdens kanter.

Om man bare beskriver den mest vanlige familien: mor, far og 1-2 barn, i dagens samfunn - i forhold til 50-tallet, er det indre liv i familien totalt endret. Det er likestilling, begge jobber og barna er også blitt likestilte. Alt skal forhandles om. Det er ikke lenger selvsagt hvordan man skal leve. Likebyrdig betyr like sterke viljer som vil ha sine behov dekket: ”Jeg kan ikke hente i barnehagen. Kan du?” – ”Nei

jeg må også jobbe sent”. Det må stadig kompromises, og det betyr at ingen får det helt som de vil. Både voksne og barn blir frustrerte. Den viktigste utfordring for dagens familie er å kunne leve med denne spenningen, og det er det noen som profiterer på: Hele feel-good-industrien tar godt for seg av et marked som er i stadig vekst!

Dette gir oss fire sosialpsykologiske utfordringer:

1) Ideal-jeget versus Realitets-jeget.

Spenningsfeltet mellom de skyhøye forventningene til hva man skal klare/rekke/oppnå - og realitetene - øker. Det er ikke lett å håndtere avstanden mellom forventning og virkelighet i individet selv og i relasjonene.

Da kan personer som overhodet ikke eier sang-stemme melde seg til audition på Idol og tilsvarende 5 minutters berømmelse tv.

2) Verdiene versus Normene:

Du skal være snill og ærlig – versus du skal bli rik, vellykket og få makt.

3) Institusjonell individualisme

(eksempel: pasientrettigheter – som er en god ting i seg selv, - men kan frakoble individet sitt fellesskap).

4) Oscillering (pendling) mellom multiple arenaer.

Individets prekære balansering mellom pålitelighet (konsekvens) og pragmatisme (fleksibilitet).

Så fort man kommer på et sykehus, begynner man å oppføre seg *sykehus*. I banken oppfører man seg *bank*, etc. Denne pendlingen kan oppleves av personen som noe uekte, - samtidig vet alle at man må oppføre seg ulikt på ulike arenaer. Hvis man oppfører seg sykehus i bank, - blir man antakelig sendt på legevakta. Hvis man legger ut om det som er hjertet nærmest til hvem som helst kan det bli fatalt!

”Timing is everything”.

Det gjelder å balansere i intervensjons-dikotomiet mellom den pre-mature intervensjonen versus det post-fatale intervensjonen i alle bransjer, det være seg

show, bank, aksjeinvestering, - så vel som innenfor psykisk helse feltet. Det er vanskelig når alt endrer seg så fort.

Lars Dencik farer fort videre – det gjør også kulepenna mi, som raser nedover sidene og forsøker å få med seg budskapene. Og det er som jeg også nå - på pc'en blir smittet av denne heseblesende tiden vi lever i, og frykter å få default på skrivingen – slik at det blir manglende sammenheng i dette!

GEMEINSCHAFT VERSUS GESELLSCHAFT:

Begrepene ovenfor er hentet fra den tyske sosiologen F. Tønnes. Gemeinschaft er preget av nære følelsesmessige bånd og er karakteristisk for tradisjonelle samfunn. I det lille fellesskapet – ”landsbyen” - for 100 år siden - var naboer også venner, og kanskje de eneste man så i øynene gjennom et langt liv. For mange på den tiden møtte man maksimalt 200 mennesker. De fleste vi møter i dag, møter vi ikke igjen. På vei til jobb hver dag, møter vi langt flere enn menneskene i gamle dager møtte gjennom hele livet. Gesellschaft begrepet er preget av løse upersonlige bånd hvor mennesker ser på hverandre som byttepartnere på et marked, og prøver å dra (økonomisk) nytte av hverandre.

For mennesker i dag krever det noe av oss på alle livets arenaer, fordi vi som individ må gjøre valg hele tiden i stadig nye situasjoner, hver dag. Hvordan greie å beholde selvkontrollen gjennom alle disse valgene?

Dette bringer oss inn i et 3. begrep Alleinschaft, også kalt Coctailpartyschaft eller Networkschaft sier Dencik, en smule ironiserende. Og så – alvorlig ser han på oss, og sier: Dette bringer oss inn i en økende eksistensiell ensomhet. *Mange vet litt om meg, men få kjenner hele meg.*

Vi lever i et *opplevelsessamfunn*. Det primære er selve opplevelsen. Utdannelse blir til edutainment. Politikk til polikk-

tainment. Vi får indentitainment og terapi-tainment. Det skal underholdes på alle arenaer.

Med de globaliserte referanserammer som kommer fra ulike media blir det viktige,

a) hvordan man opplever seg selv.

Forventningene er at vi skal ha "bra vibber" i familie og jobb. Barn skal være lykkelige. Gråter de tar foreldrene skyld på seg, kjenner seg utilstrekkelige.

b) hvordan man opplever sine relasjoner. Relasjonene skal øke selvets verdi, - som i tv-seriene - dermed skjer det en patologisering av en rekke normaltilstander som angst, sinne og sorg.

Alleinschaftens sosiale predikament er individualisering og lengsel etter tilhør-

ighet. Det oppstår økt interrelasjonell utenforskap.

Myten om at i moderniteten er familien på vei til å forsvinne, - stemmer ikke!

Kjernefamilien forsvinner ikke, - selv om nye familieformer kommer til!

Folk vil fortsatt ha barn – flere blir mødre, men det vil bli født færre barn – med mange flere nærværende pappaer!

Familielivets nye former er: demokratisert moderskap, intimisert farskap, barnefokusert foreldreskap og stadig mindre overføringsrelevans mellom generasjonene.

Moderne foreldreskap går fra modell-makt til struktureringsmakt. Det er de jevnaldrende som er modeller for hverandre! Dette er ikke reflektert inn i de modeller vi har for familien, hva angår forholdet mellom individet og fellesskapet.

Dencik setter fire familiemodeller som vi ser i dag:

Individfokuserte familier:

Svingdørssamvær. Dette er den prekære moderne familie (skilsmissecfamilie?)

Sosialt akvarium. Den moderne svake familie hvor det blir mangel på oksygen.

Felleskapsfamilier:

Teamsamvær. Delaktighet. Deling.

Den moderne sterke familie. Opplevelses-samvær.

Patriarkatet: Den klassiske sterke familie.

Dencik oppsummerer sitt foredrag og sier at seks eksistensielle familiefunksjoner som må ivaretas i dag. Familien må være: 1) et intimitetsreservat for sine medlemmer (hvor man kan være nær hverandre) 2) en avkodningssentral (man må bli forstått som person) 3) en bekreftelsesinstans (bare jeg er din mann/kone som unikt individ), 4) en sosio-emosjonell stabilitetssone (selv etter en skilsmisse), 5) et opplevelsesfellesskap (dette er den sentrale mekanismen) og 6) en Pit-stop (tankstasjon) for tilhørighet.

Tilslutt sier Dencik at *et samfunn som vil ta vare på sine barn må innse at: Intet menneske er en øy (John Donne) Vi er våre relasjoner!*

Avslutning: Lars Dencik takkes varmt for sitt foredrag.

En skoleklasse fra Asker kommer inn og synger og turner for oss til stor applaus forsamlingen. Den nyvalgte styreleder Pelle Slagsvold takker for innsatsen og for dette års Vetrekonferanse og ønsker alle vel hjem og velkommen tilbake neste år.

Dette innlegget er basert på notater.

Eventuelle feil eller misforståelser må derfor stå for undertegneds regning.

hildeingebrigtsen@yahoo.no

NÅR RUS RYSTER RELASJONEN

Hvordan preges familieliv og parforhold når rus infiltrerer relasjonene? Det var temaet for fagseminaret "I gode og onde dager" som fant sted på Litteraturhuset i Oslo, 24. Januar.

Skrevet av Marie Theisen

Anledningen var lanseringen av kommunikasjonskurset "I gode og onde dager". Kurset er myntet på par berørt av rus og er utviklet av Modum Bad og Stiftelsen Bergen Diakonissehjem.

- Når den ene i parforholdet bruker rusmidler på en sann måte at det forstyrrer oppgaver, tilliten eller nærheten i forholdet eller familien, kan man kalle det et rusproblem. Og et rusproblem hos ett familiemedlem er et problem for hele familien. De som lever tett på en rusavhengig er ofte minst like belastet som den som ruser seg, poengterte Frid Hansen fra Borgestadklinikken som er kompetansesenter for rus i region sør. Psykologspesialisten var første foreleser ut på fagseminaret. Hun har jobbet innenfor rusfeltet i 27 år.

- Når jeg møter par hvor den ene misbruker rus, opplever jeg ofte at de to partene har svært ulike opplevelser av når problemet oppstod. Den som bruker rus kan si at problemet har vart i to-tre år, mens partneren kan mene at rusen har vært der som en plagsom ledsager i ti til femten år, forklarte hun.

Frykter beskyldninger

Selv om den som ikke ruser seg kan ønske hjelp til å hankses med et rusfylt samliv, er vedkommende ofte engstelig i møte med hjelpeapparatet.

- Mange er redde for å bli klandret i møte med en behandler. De kan frykte at tiltak for å beholde en respektabel fasade og få hverdagen til å gå rundt skal ses som en tilrettelegging for at partneren skal kunne fortsette og ruse seg.

Ifølge Frid Hansen er det avgjørende at paret får øynene opp for hvor organiserende rusen har blitt for samhandlingen i familien.

- Målet for behandlingen er ikke bare fravær av rus, men at paret lærer seg alternative former for samhandling og kommunikasjon slik at rusen utkonkurreres som reguleringsmekanisme i relasjonen.

- Problemet er aldri å slutte og ruse seg, men å la være å begynne igjen, poengterte hun.

Nytt samspillsmønster

- Samlivsutfordringene forsvinner ikke så fort rusingen blir borte, advarte Psykologspesialist Cecilie Thorsen som var neste foredragsholder.

Hun jobber ved Senter for livsmestring under Stiftelsen Bergen Diakonissehjem og er faglig ansvarlig og forfatter av ressurs- heftet som

"I gode og onde dager"

*Et fagseminar
om rus og relasjoner*

FAMILIEPROBLEM:

- *Et rusproblem hos ett familiemedlem blir raskt et problem for hele familien,* forklarte Frid Hansen som er psykologspesialist ved Kompetansesenter for rus - region sør, Borgestadklinikken.

MER ENN RUS:

- *Mange tror problemene forsvinner bare de slutter å ruse seg, men slik er det ikke,* presiserte psykologspesialist Cecilie Thorsen som er forfatter og faglig ansvarlig for ressursheftet til kommunikasjonskurset "I gode og onde dager".

VIKTIGE RØYKEPAUSER:

Familieterapeutene Per Bjørnar Halås og Solbjørg Aune Hovde har allerede holdt et knippe med kommunikasjonskurs for par berørt av rus. - *Noe av det viktigste er å gi kursdeltakerne følelsen av verdighet og å bli sett. Det skjer egentlig mest i røykepausene mellom kursøktene,* bedyret Per Bjørnar Halås.

hører til kommunikasjonskurset "I gode og onde dager".

- Når et par har vært berørt av rus i mange år, har det utviklet seg et samspillsmønster som må endres. De to har vent seg til å leve parallelle, isolerte liv og har ofte svært liten lagfølelse. De må danne seg en ny identitet uten rus, de må venne seg til nye roller, og de må bygge opp tilliten igjen, forklarte Thorsen.

Hun pekte på forskning som viser at ved rusmisbruk er behandling rettet mot hele familiesystemet mer effektiv en individualbehandling.

- Kommunikasjonskurset "I gode og onde dager" har et systemisk perspektiv. Meningen er at det skal fungere som et kompass som skal hjelpe med å vise vei til en ny og konstruktiv retning for samlivet.

Mindre alenefølelse

Selv om kursheftet for "I gode og onde dager" er nytt av året, har Modum Bad allerede holdt et knippe kurs for par berørt av rus. Familieterapeutene og kursholderne Solbjørg Aune Hovde og Per Bjørnar Halås delte sine erfaringer etter disse kursene. Til sammen 120 personer har deltatt på kursene, og alle har levert evalueringsskjemaer både rett etter kurset og tre måneder senere. Svært mange av kursdeltakerne ga uttrykk for at kurset hadde hjulpet dem til bedret kommunikasjon og mer innsikt i partnerens opplevelse. Uformelle samtaler med de andre kursdeltakerne i pauser og etter endt kursøkt hadde også vært utbytterikt for mange. Et annet viktig utbytte var at de nå følte seg mindre alene om ting

- Akkurat dette var et viktig mål for oss, å minske alenefølelsen. Det viktigste med kurset er ikke å fremme parforholdet, men å utvikle helsefremmende relasjoner presiserte Aune Hovde og Halås.

Barnas lidelse

Neste par ut på fagseminaret var psykologspesialist Kari Ravnanger og psykolog Øyvind Heen Ottesen. Som representanter for førstelinjetilbudet Kompasset i Bergen fremmet de barnas perspektiv. Kompasset er et lavterskeltilbud som gir terapi og rådgivning til unge som har foreldre med alkoholproblemer.

- Disse ungdommene kjenner ofte på en stor skam. De kan føle seg lite elskbare siden den voksne har valgt å ruse seg fremfor å ta vare på dem, fortalte Heen Ottesen.

Mange kjenner dessuten på bitterhet overfor den forelderen som ikke ruser seg. De kan føle at problemene deres blir ugyldiggjort ved at den rusfrie forelderen glatter over partnerens rusmisbruk.

Med rusen og rusmisbrukeren som familiens organiserende prinsipp fratas dessuten mange barn muligheten til å bli kjent med egne følelser og behov.

- Mange får problemer med å stole på egne opplevelser og egen dømmekraft, og de kan få vansker med å ta helt vanlige valg fordi de er så vant med at livet er underlagt de voksnes valg. Dette kan især skape vansker når den unge flytter hjemmefra, påpekte Øyvind Heen Ottesen og Kari Ravnanger.

Å elske en alkoholiker

"Kan man elske for mye?" var tittelen på fagseminarets siste post. Forfatter Märta Tikkanen hadde tatt turen fra Sverige for å fortelle om sitt samliv med mannen, skribenten og avistegneren, Henrik Tikkanen. Hun leste utdrag fra sin bok *Århundrets kjærlighetssaga* hvor hun skildrer livet med en ektemann som drakk alt for mye.

- 13 dager var det lengste han kunne holde seg edru. Jeg var flere ganger på vei ut av forholdet, fortalte Tikkanen.

Hun valgte likevel å leve sammen med mannen sin i 28 år til han døde.

- Jeg så samtidig alt det som var stimulerende og givende, forklarte hun.

Kan man så elske for mye?

- Nei naturligvis ikke, fastslo Märta Tikkanen før hun la til:

- Men man kan muligens elske seg selv for lite.

marietheisen@outlook.com

KOMPASS

Mottoet for "I gode og onde dager - kommunikasjonskurs for par berørt av rus" er at parene skal få et kompass som viser retning mot et mer konstruktivt samliv. Det er ikke et PREP-kurs, men utviklerne har brukt en del av de samme elementene. Ordet KOMPASS er for øvrig forkortelsen for alle elementene som inngår i kursmodellen:

Kommunikasjon
Observasjonsevne
Mentaliseringsevne
Psykoedukasjon
Affektregulering
Selvrefleksjon
Samspillskompetanse.

OM BARNAS SITUASJON:
Psykologene Øyvind Heen Ottesen og Kari Ravnanger.

"Kan man elske for mye?"

ELSKET EN ALKOHOLIKER:
- Jeg strevde med mye ambivalens.
Elsket jeg for lite eller for mye?
undret forfatter Märta Tikkanen som fortalte og leste høyt om sitt liv med ektemannen Henrik som var alkoholiker.

Systemisk kafé

med Kari Yvonne Kjølås og Geir A. Lundby.

DIALOG I DRAMMEN

Ved Inger Olsen

Tyve blå ute, bitende vind og neglesprett. Vi er i Drammen 24.januar i år. På vei fra jernbanen tenker jeg at det kan da ikke komme så mange til Systemisk kafé i denne spreng-kulda. Bedre i hjemmets lune arne. Så feil kan man ta. Møtestedet "Buddy" er stappfullt nesten en time før familieterapeutene Kari Yvonne Kjølås og Geir Lundby skal intervjuer hverandre om sin faglige utvikling og forankring. Det er latter og summing i lokalet. Folk sitter tett i tett på vaklende barstoler og små taburetter, forventningsfulle. Systemisk kafé gruppa i Drammen er en entusiastisk gjeng folk som har dradd i gang denne NFFT-tradisjonen i byen. Denne gangen med "stinn brakke".

Kari og Geir kjenner hverandre godt. De møttes på første kull av familieterapiutdanningen på Diakonhjemmet på begynnelsen 80-tallet, og var også samkullinger på den første fordypningsutdanningen i familieterapi noen år seinere. Begge med sentrale posisjoner i familieterapifeltet:

Kari har vært redaktør i "Metaforum" i nærmere 20 år, og utrettelig ansvarlig for Førjulseminaret i Gamle Logen de siste femten årene. Hun har siden tidlig åttitallet arbeidet som terapeut på Psykiatrisk Ungdomsteam i Drammen, der hun i tillegg til å være terapeut har vært med å planlegge institusjoner innen rus og psykisk helse, og utviklingstiltak på fylkesplan.

Geir har vært leder i NFFT og redaktør for Fokus på familien, men har først og fremst markert seg som den som brakte narrativ praksis til Norge, sterkt inspirert av Michael White og David Epston. Han har bl.a. skrevet boka "Historier og terapi" (1998), er mye brukt som foreleser og er kliniker på BUP Lillestrøm. Deres historie i feltet er altså lang og mangslungen, og det er spennende å høre om hva som har brakt dem frem til sine faglige ståsteder i dag.

Kari beskrev seg som en "sirkushest fra institusjon", fra tidlig 80-tall, i en tid der foreldre som regel ikke ble betraktet som en ressurs, men nærmest skadelige for sine barn. Mye har skjedd siden da.

Hun forteller videre at familieterapiutdanningen virkelig gjorde en stor forskjell i hennes terapeutiske forståelse og praksis. Hun nevner Kirsti Haaland som sa: *Skaff dere frihetsgrader i arbeidet, beveg dere, snakk med kolleger og be om råd*, og Wencke Seltzelsers oppfordring om å *gå inn familien som en antropolog i*

en ukjent kultur. Kari trekker frem ulike personer og retninger som ble spesielt viktige for henne i feltet, fra Maturana og Bateson til Anderson/ Goolishian og språkssystemisk terapi. Opplevelsen av at familieterapi/ systemisk praksis ga terapeuten mulighet til å skaffe seg frihetsgrader, at virkeligheten er multivers, og betydningen av ” the not knowing position”, reflekterende team og klientenes definisjonsmakt av sitt eget liv.

Hun poengterte også hvilken glede og nytte hun har hatt av narrativ tilnærming, men at hun aldri har følt seg komfortabel ved å knytte seg til en bestemt retning. Det er jo unektelig forskjell på å tenke ”flere kokker - mer søl”, enn som ”kokkelandslaget”! Slik jeg forstod Kari, vil jeg si at hun representerer ”kokkelandslaget” i både teori og praksis!

Geir trekker fram sin frustrasjon over det patologiserende, arvesynd og tregenerasjons-multitproblemfamilier (!) i sin sosionomutdanning, og at han vurderte å slutte midt i utdanningen. Så kom ”bølgen” med Minuchin og Haley som plutselig så og ga andre muligheter. MRI og forståelsen av at løsningsforsøkene skapte problemer - og litt uflaks - for familien, men at familiene verken var ”bad or mad”. Whites narrative teori og kliniske praksis kom (som NFFTs medlemmer ikke har unngått å merke) til å bety et vendepunkt for Geir som terapeut. Dette var en tilnærming som appellerte både til terapeuten og den samfunns-engasjerte personen han er (muligens Geirs foretrukne historie?). Han understreket tre momenter som gjorde at narrativ praksis var blitt en viktig grunnstein for han, både som terapeut og menneske: Maktforhold, politikk og samfunn.

Å yte disse to seniorene rettferdighet på denne siden er helt umulig. Med sitt engasjement, sine eksempler fra egen klinisk praksis, og sin teoretiske vandring, må jeg si at der de satt var jeg med på en ”levende lærebok” i familieterapi/systemisk og narrativ praksis

Epistemologidebatten som det ble hevdet at noen etterlyser, stilte de seg litt undrende til: Hva slags - og på hvilken måte skulle denne debatten være? Begge var enige om at det var langt viktigere for feltet vårt å fokusere på praksis og verdidebatten i forhold til vår rolle og funksjon, både i terapi og samfunnet.

Jeg hadde tenkt meg at forskjellene ville være større, kantene skarpere, i forhold til deres noe ulike faglige forankring. Kanskje like greit den ikke ble det. Respekt for den/de andres virkelighetsoppfatning var en gjennomgående tråd i det de snakket om. Refleksjonene og dialogen ga åpning for å lytte, lære og se inn i egen terapeutisk praksis.

Etter pausen haglet spørsmål med stor bredde. Umulig å gjengi her.

Siv Gunhild Grøneng hold styr på en nærmest ustoppelig forsamling!

Kari og Geir, svarte, svarte igjen, og reflekterte seg i mellom på spørsmålene.

Entusiastene fra kafégruppa i Drammen skal ha stor takk for et strålende arrangement både faglig og sosialt!

IOLSEN@ous-hf.no

NESTE SYSTEMISKE KAFE PÅ LITTERATURHUSET arrangert av NFFT:

Med Inger Ulleberg og Per Jensen - 3. juni kl 18.30 (inngang fra 18.00)

Følg med på www.nfft.no og på våre facebooksider

FRA SYSTEMISK KAFÉ PÅ LITTERATURHUSET:

Astri Johnsen og Vigdis Wie Torsteinsson

**Intervjuet på Systemisk Kafé i forbindelse med utgivelsen av
”Lærebok i familieterapi”.**

Desember 2012

Morten Hammer var intervjuer.

Referat ved Arve Bjelland Grov.

De to presenteres av Alicja Olkowska.

Morten åpner med å spørre om bakgrunnen for boka.

Vigdis:

- Vi hadde lyst å lage ei bok som gikk gjennom hvor de ulike retningene har vært, hvordan de ser ut nå, og reflektere rundt hvordan familiefeltet vil se ut i framtida. Dette har det vært morsomt å lage ei bok om.

Forfatterne opplever at det har vært viktig å ikke bare tenke lineært i framstillingen av retningene.

Vigdis:

- Røttene, historiene er kjempeviktige. Samtidig er historien et sirkulært fenomen. Vi blir klokere hele tida, men tar med oss ting fra ryggsekken, historien vi har. Det oppstår nye meninger og betydninger, men det gamle blir ikke irrelevant av den grunn. Plutselig er for eksempel Minuchin tilbake, blant annet i arbeidet med spiseforstyrrelser. Da er det viktig å tenke at vi kanskje forlot ham i en periode på grunn av noen problemstillinger, uten at dette betyr at det han stod for var galt eller dumt.

Vi har også hatt et ønske om å bidra til diskusjonen fremover om hvordan familiefeltet skal se ut. Vi har ønsket å koble til andre sfærer, og inkludere kunnskapen i konteksten rundt oss.

Det har også vært viktig for forfatterne få fram barnet i familieterapien.

Astri:

- Vi har ønsket å tydeliggjøre hvordan ulike retninger forholder seg til barn i familierapi. Dette er ulikt i ulike retninger, samtidig som vi ser at for eksempel løsningsorientert terapi etter hvert har gitt barn veldig stor plass. Vi vil lete etter sporene; hvor har barn vært i de ulike retningene?

Morten:

- Har dere noen favoritttema? Noen deler av boka som dere har lyst å bli huska for?

Astri:

- Det er vanskelig å skrive en historie om et felt man har vært så aktiv i, uten å dreie det mot hva som har vært egen historie. Jeg synes det har vært et spennende arbeid å skulle skrive om og bringe inn andre kilder i det som har vært.

Vigdis:

- Det har vært morsomt å jobbe med alt, også fordi jeg har skrevet om ting som ikke nødvendigvis har vært mine egne førstevalg. Jeg har måttet prøve å finne et eller annet ståsted å presentere disse måtene fra – å forstå disse verdenene fra sin beste side. Dette er jo det samme vi prøver å få til i terapirummet, hvordan finne en historie som får folk til å formidle seg bra? Jeg har for eksempel aldri jobba så mye strukturelt, og det var utrolig morsomt å jobbe med den historien i boka. Gjennom det å skulle presentere det i en lærebok, fikk jeg også et annet forhold til det jeg skrev om.

Morten:

- At det du skriver gjør noe med det du tenker?

Vigdis:

- Jaja, man må jo lese det før man gir det fra seg! Jeg anser boka som en beretning om oss, altså fagfeltet vårt. Hva har folk holdt på med, hva har vært gjort i fagfeltet, hvilken forskning som foreligger. Det er mye morsomt og godt arbeid, som er en del av vårt felleseie, som fortjener større oppmerksomhet enn det får. Med boka ønsker vi å skape oversikt over hva engasjerte familierapeuter er opptatt av, gi en presentasjon av oss som fagfelt.

Det har også vært viktig å sette familierapifeltet i en større sammenheng.

Astri:

Boka sier noe om familierapiens forhold til psykologi. Det var en tid da metaforene ble hentet fra andre fagfelt enn psykologien. Det har vært morsomt å tenke hvilke psykologiske teorier som korresponderer og/eller det er nyttig å se i sammenheng med noen familierapeutiske retninger. Et eksempel kan være tilknytningsbasert tenking som nå er på full fart inn i familierapi. Men har vi klart å se sammenhengen mellom det strukturelle og tilknytningens betydning? Familiefeltet blir morsommere når vi kan se på hva som beveger seg på andre områder i barne- og ungdomspsykiatrien. Det har vært et viktig anliggende for oss å bringe dette perspektivet inn.

Morten:

- Har dere egne favoritter?

- Er det vanskelig å være tilstrekkelig uærbødig når man skriver ei sånn bok?

Astri:

- Siden jeg hadde samarbeida med Milano i tyve år, tenkte det var lettest å skrive. Selv om det ikke var så nært som før, viste det seg at dette var det vanskeligste å formidle.

Løsningsorientert, derimot, som ikke er en måte jeg har jobbet mye på, var det forferdelig morsomt å lese og skrive om!

Vigdis:

- Jeg har aldri klart å være helt gjennomført postmoderne. Jeg klarer ikke helt å være sann troende. Men dette har ikke vært et problem for meg. Og jeg gleder meg til å se: hva skjer neste gang? I den fjerde bølgen? Men syns jeg fått bedre forhold til Minuchin, og faktisk til Michael White. Jeg liker det aktive samfunnsengasjementet som ligger i narrativ tenking, og mener at det er for lite av dette i terapiverdenen, hvor det nesten ikke er lov å snakke om samfunn! Det er så lett i terapirommet - å glemme verden rundt. Minuchin erfarte på begynnelsen av åttitallet at det var veldig vanskelig å få familiefeltet inn i psykiatrien, og vi ser det samme i dag. Det er ikke så lett å få verden til å gå framover. Så vi har mye å lære av det aktive samfunnsengasjementet.

Morten: - Hvem skriver dere for?

Astri:

Vi så for oss de som tar familieutdanninger som en klar målgruppe. Og så tenkte vi på de som jobber i feltet; veiledere og undervisere. Boka er skrevet til en målgruppe av folk med helsefaglig utdanning innenfor en familierapeutisk kontekst.

Morten: - Hva er den fjerde bølgen? Aner man noe tilløp i boka?

Astri:

- Vi ser tendenser til nye og spennende retninger i feltet, som Narrative Attachment based family therapy/Mentalised family therapy, og det er spennende å se hva som vil komme ut av dette.

Vigdis:

- Det er så viktig at man ikke blir historieløs. Hvis man ikke lærer av historien, er man dømt til å gjenta den. Det er viktig tenke hva vi kan bruke - og la oss inspirere av - fra ulike retninger, se på ting som korresponderer og "snakker sammen". Det er stor forskjell på å tenke at "det er aspekter ved systemisk jobbing som fungerer slik at familier blir flinkere til å se hverandres posisjon" i forhold til å slå fast at "da jobber du kun som mentaliserings-terapeut!".

Astri:

Den andre store diskusjonen, som vært og som fortsetter, er i forhold til manualisering av terapi. Det er i familierapiens interesse at vi dokumenterer det vi gjør – at det ikke bare blir eksotiske fortellinger, men at dette blir nyttig for folk. Vi har nettopp hatt et ønske om å se på forskning – hva er gjort så langt?

Vigdis:

Sånn som verden ser ut nå, forsker forskerne, og finner ut nye, kloke ting, og vi som primært er i klinikken, må "gjøre som de sier". En ting er å ta i mot kunnskapen de har å by på. En annen side ved det, er å tenke at konteksten jeg jobber i er et utmerket sted å produsere gyldig kunnskap. Til det trengs det at jeg kjenner styrken og begrensningen i utvikling av kunnskapsproduksjon – hvordan utvikler man selv kunnskap og setter preg på det vi kaller kunnskap? Her er det masse arbeid å gjøre, vi trenger en epistemologisk debatt. Det må tenkes nytt, og vi må bruke vår kontekst for å være med på kunnskapsproduksjonen. Dette brenner jeg virkelig for!

Bielland.Grov@ahus

BOKOMTALE:

Astri Johnsen og Vigdis Wie Torsteinsson

Lærebok i familieterapi

Universitetsforlaget 2012

Omtalt av Inger Olsen
Ullevål universitetssykehus

KOMPRIMERT KUNNSKAP PÅ ØVERSTE HYLLE!

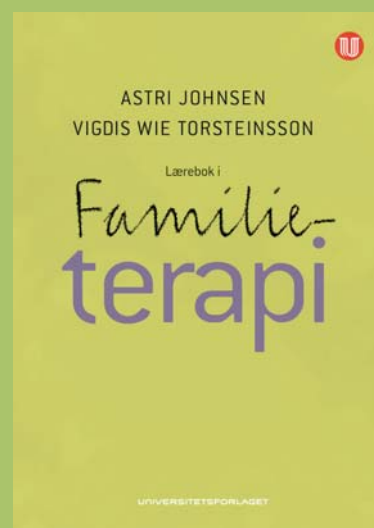
Astri Johnsen og Vigdis Wie Torsteinssons "Lærebok i familieterapi" gir leseren systematisering og oppgradering av kunnskap, blant annet om familieterapiens historie, sentrale begreper i systemisk praksis, og hva forskningen kan fortelle oss om effekten av familieterapi / systemisk praksis.

Det er godt gjort å beskrive med grundighet 60 års praksis, teori og forskning på 260 sider. Men dette kunststykket har altså de to forfatterne mestret med glans. Jeg tipper at det har vært mange diskusjoner om "kill your darlings" i denne prosessen for å få boken så komprimert og presis som den er. Dette er ikke bare en lærebok i "familieterapi for beginners", men også mer erfarne terapeuter har mye å hente her.

"Når det oppstår psykiske problemer hos barn, har vi foreldre lett for å rette fokus på oss selv. Spørsmålet om vi kunne gjort noe annerledes, er ofte tyngende. Hvis kontakten og samarbeidet med behandlerne er mangelfull, kan dette føre til alvorlige tilleggsbelastninger og bekymringer. Å bli lyttet til og inkludert i samarbeidet bidrar til å frigjøre styrke og gi trygghet i en krevende situasjon"

Gro Harlem Brundtland (sitert fra boken)

Freud først! Forfatterne sier at grunnlaget for et familiedynamisk syn på psykiske problemer ble lagt i utviklingen av psykoanalysen. Før Freud ble psykiske symptomer sett på som kroppslige lidelser, mens Freud hevdet at psykoanalytikerne måtte vie like mye oppmerksomhet til de menneskelige og sosiale omstendighetene som de somatiske. Framfor alt burde interessen rettes mot pasientens familiesituasjon. Freud arbeidet mest med pasientenes intrapsykeiske konflikter, og ikke med pasientens nåværende eller tidligere relasjoner. Historien om Lille Hans er et av unntakene, der hans far går i konsultasjon hos Freud for å få veiledning for å hjelpe sin sønn med sin hestefobi. Freud mente psykoanalysen ikke var egnet for barn, men berømmet faren til Hans for hans kjærlighet og genuine interesse for sitt barn.

Familieterapi har en lang tradisjon i Norge. I 1950-årene ble de første familiekontorene opprettet. På 1960-tallet ble det opprettet en familieavdeling ved Modum Bad. I psykisk helsevern for barn og ungdom ble dette etter hvert en naturlig arbeidsform, både som en poliklinisk intervensjonsform og i egne familieavdelinger. I de kommunebaserte tjenestene som skal ivareta barn og unges psykiske helse, er familieterapi en sentral arbeidsform. Og familieterapi anbefales med basis i behandlingsforskningen som intervensjonsform for en rekke av de problemstillingene vi møter hos barn og ungdom.

Forfatterne presenterer og drøfter hovedretningene i familieterapifeltet sett i lys av dagens utfordringer, spesielt knyttet til hvordan de integrerer kunnskap om barn og ungdoms utvikling.

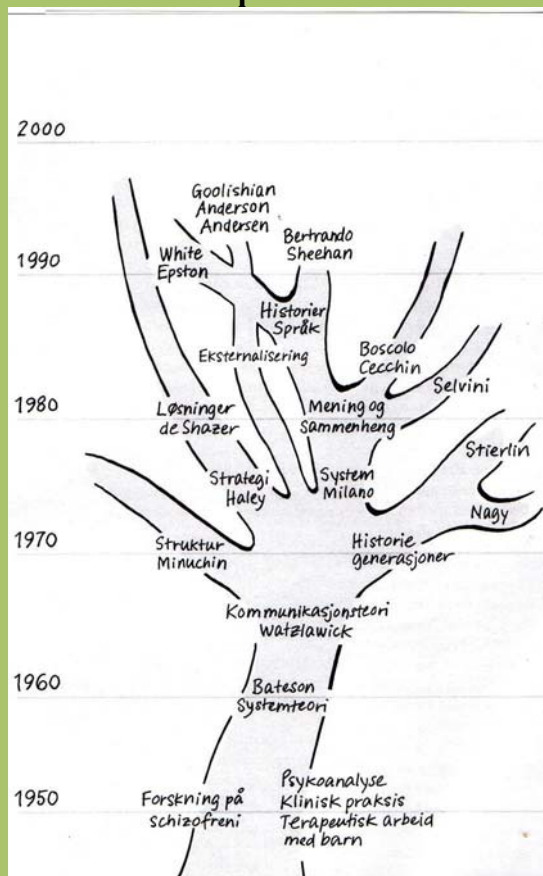
De beskriver de forskjellige familieterapeutiske retningene: Hva er deres historie, hvordan brukes de i dag, og hvilke utfordringer står de overfor i forhold til morgendagen?

Hovedretningene presenteres ut fra sitt teoretiske grunnlag, sentrale intervensjonsmetoder, terapeutposisjon og forhold til annen kunnskap.

Forskning om virkningen av familieterapeutiske innfallsvinkler blir presentert. For å illustrere de forskjellige måtene å arbeide på inneholder boken en rekke kliniske eksempler.

Fra forlagets omtale

Familieterapiens tre:

Familieterapiens tre med sine forgreninger gir oss et bilde av den historiske utvikling, tradisjonene, metodene og teoretisk forankring hos hver av de toneangivende nyskaperne blir presentert i sin fulle og hele lengde - og ikke minst bredde.

I bokens andre kapittel, som jeg i all hovedsak har hatt fokus på, (mest nytt for denne anmelderen), er temaet: "Forskningsperspektivet på familieterapien" der det bl.a. blir fokusert på empirisk forskning og effekten av familieterapeutiske intervensjoner. Starten på familieterapiens historie dreier seg i stor grad om misnøye med resultatene fra andre praksisformer basert på psykodynamiske prinsipper. En ny måte å forstå og arbeide med relasjoner var nødvendig. Kommunikasjonsteorier ble utviklet av Bateson, Watzlawick med flere. Dette ble utgangspunkt for det videre arbeidet. Minuchins bok "Psychosomatic Families" er et eksempel på dette. Milanogruppen var også en viktig og sentral aktør i utviklingen av familiebasert praksis.

Den irske familieterapeuten Alan Carr har gjort to gjennomganger av den forskningen som finnes om effekten av familieterapeutiske intervensjoner, den første i 2000 og den andre i 2009. Han understreker at den generelle konklusjonen er klar: Den kunnskapsbasen vi kan vise til i dag viser at 71 % av de familiene som får tilbud om familieterapi får det bedre enn dem som befinner seg i kontrollgruppen og som ikke får tilbud om behandling. Forskningen viser at familieterapi har god effekt på problematikk som omsorgssvikt, rusrelaterte problemer, og ADHD. Forskningen var således en selvfølgelig del av familieterapiens utviklingshistorie.

Barns og ungdoms erfaringer med familiesamtaler gir gjennomgående det svaret at det får dem til å oppleve seg som viktige bidragsyttere til familien sin, og ønske om å bidra til å løse de problemene de står overfor og at det å være fysisk tilstede i rommet var et pluss for dem. Med andre ord: Barna setter pris på å delta i samtalene og pekte på at terapeutens viktigste bidrag til dette, er å bidra til å gjøre det enklere for dem å formidle seg gjennom å stille spørsmål og hjelpe barna til å finne et språk og formulere slik at de ble forstått. Magne Mæhle oppsummerer i den samlede statistikken fra barne- og ungdomspsykiatriske klinikker i 2000, at bare 12 % får tilbud om familiesamtaler. Et viktig spørsmål må dermed være om det finnes fornuftige grunner til denne reservasjonen.

Siste del av kapittel to beskriver

"Familieterapiforskning på norsk".

Det første systematiske studiet av familieterapi i Norge, ble gjort av Psykolog Borger Haavardsholm i 1977. Stierlins familiedynamiske modell ble brukt som felles teoretisk referanse.

KAPITLENE:

- **Innledning.**
 - Familieterapi – hva, hvorfor og hvordan?.
 - Hva er familieterapi?
 - Hvorfor familieterapi?
 - Hvilken familieterapi?
 - Familieterapiens utfordringer.
- 1. **Familieterapi ens historie og sentrale begreper.**
- 2. **Forskningsperspektiver på familieterapien.**
- 3. **Flergenerasjonsperspektivet – spennet mellom psykodynamisk og systemisk familieterapi.**
- 4. **Strukturell familieterapi.**
- 5. **Systemisk familieterapi – Milanoskolen.**
- 6. **Den språkssystemiske tilnærmingen.**
- 7. **Strategisk og løsningsfokusert terapi.**
- 8. **Narrativ terapi.**
- 9. **Videreutvikling av praksis.**
- 10. **Familieterapi: Nåtid og framtid.**

Den ene av bokens forfattere, Astri Johnsen, var prosjektleder for denne første systematiske studie av familierapi i Norge.

Frem til 2011 har en rekke norske familierapeuter forsket på forståelse og effekten av familierapi. Forskningen har et vidt spekter: Kulturnarrativ tilnærming (Seltzer), Stefamilier (Levin). Sammenhengen mellom psykoanalysen og familierapi (Hjort), Flyktninger i familiesamtaler (Sveaas). Utviklingspsykologi og familierapi (Mæhle). Anorexia nervosa (Halvorsen). Klient- og resultatorientert terapi ved familieavdeling (KOR) (Sundet), og KOR i vurdering av parterapi (Anker). På hvilken måte påvirker terapeuters egen livshistorier forståelse og praksis av systemisk familierapi (Jensen). Konsekvenser av terapeuters ideer om kjærlighet, intimitet og seksualitet i forhold til utfallet av parterapi (Øfsti). Seksuelle overgrep mot barn (Toverud og Mossige). Reduksjon av konfliktnivået i familien etter familierapeutiske inter-vensjoner, både narrativ og løsningsorientert tenkning, kriseteori og sosialkonstruksjonisme (Jensen). Parterapi Institusjon, samlivsproblemer og depressive tilstander (Tilden). Undersøkelse av foreldrestress og mestring ut fra et salutogent perspektiv (Solem). Et virkelig bredt og spennende forskningsfelt her til lands!

Jeg har lest, lært og kost meg underveis - både med dette kapittelet og resten av boka, og sier som programlederen i P2 på radio hver lørdag morgen:
"Kjenn ein klassikar"! (og bli vis).

IOLSEN@ous-hf.no

1	2	3		4			5
6			7			8	
9			10		11	12	
13		14				15	
16				17			18
19		20	21		22		
23							
24		25				26	

KRYSSORD 2-2013

Vannrett:

- 1 Skal være konferanse på i juni
- 6 Forteller om framtiden
- 9 Kan vi legge bort for sesongen nå
- 10 Overekstremitet
- 12 Skratte
- 13 Legge merke til
- 15 Kjemisk tegn
- 16 Læren om svulster
- 19 Karakter tidligere
- 20 Ikke seriøs
- 23 Var glad i mora si
- 24 Herr (engelsk)
- 25 Guttenavn
- 26 Tre (gammel skrivemåte, omv.)

Loddrett:

- 1 Er mange av NFFTs medlemmer (yrke)
- 2 Sted i Sør-Trøndelag
- 3 Vårmåned
- 4 Vokaler
- 5 Gir
- 7 Guttehavn
- 8 Vemodig
- 11 Tidligere formann i Kina
- 14 Avis (eller to like)
- 17 Bevege seg raskt
- 18 Sugedyr
- 20 Direktorat
- 21 54
- 22 Ikke moll

Løsningen sendes til :

Smedgata 49, 0651 Oslo (Merk: NFFT /Metaforum).
 Innen 15. juni 2013

Jeg har løst kryssord nr. 2-2013

Navn:

Adresse:.....

.....

E-post:

**Premien er som vanlig kr. 250, -
 i avslag på neste Vette -konferanse**

Løsning kryssord 1-2013 på s. 48

BOKOMTALE:

Ben Furman:

”Jeg er stolt av deg!”

Fem leksjoner i løsningsorientert foreldreskap og barneoppdragelse.

Omtale ved Ellen Syrstad

Gyldendal 2012

GLIMRENDE OM Å ROSE BARN

Det er relativt bred enighet blant fagfolk om at ros i barneoppdragelse både er mer retningsgivende og en mer effektiv måte å styre barns atferd på, og ikke minst - å øke deres selvtillit. Det har den senere tid kommet kritiske røster til det å bruke ros, men denne diskusjonen ligger utenfor denne boka tema. Selv om mange er enige om at ros er fint, kan det likevel by på store utfordringer å skulle rose – ikke minst å rose på en god måte. Denne lille, tynne og svært lettleste boka til Ben Furman gir mange kreative ideer til hvordan man rent praktisk kan rose på en effektiv måte.

Ben Furman gir deg praktiske hjelpemidler til å styrke kontakten mellom deg og barnet. Samtidig viser forfatteren hvordan barneoppdragelsen blir morsommere.

Boka er delt inn i fem kapitler. Det første kapitlet gir helt konkrete råd til hvordan man kan rose og oppmuntre barn. Furman deler ros inn i seks kategorier og kommer med gode eksempler både til mor, far, lærer og barnehagepersonell. Disse er å takke barnet, å rose det indirekte, å rose uten ord, ros i form av spørsmål, å rose for innsats og å rose med glimt i øyet. Dette er gode eksempler på hvordan man på flere måter kan integrere styrkefokus direkte i møte med barn, samtidig som den gir gode og kreative ideer til oss som jobber med å gjenopprette varme og omsorg mellom barn, ungdom og foreldre. Hvert kapittel i boka avsluttes med gode og relevante treningsoppgaver, og gjør boka til en slags håndbok, og et arbeidsredskap for å jobbe løsningsorientert.

Kapittel to handler om et tema nok alle voksne i møte med barn vil kjenne seg igjen i: Hvordan få barn til å høre etter? Her synes jeg også Furman kommer med konkrete og gode råd, der han tegner opp en hånd som viser fem tommelfingerregler: Oppnå kontakt, ha en klar forventning, gi en god forklaring, oppmuntre og inngå en avtale. Igjen gis gode eksempler og øvingsoppgaver. Vi vet jo alle at dersom man skal klare å integrere dette, må man øve!

Foreldresamarbeid er tema for kapittel tre, der det gis konkrete tips til foreldre og andre voksenpersoner om å ha en felles linje overfor barna. Også her med nye treningsoppgaver. Ikke bare understrekes viktigheten av at foreldre er samkjørte i barneoppdragelsen, men også at foreldre, skole, barnehage og andre voksne har en samarbeidende linje og roser hverandre.

I kapittel fire lanserer Furman en 10-trinns-modell basert på løsningsorientert psykologi om hvordan voksne kan hjelpe barna med å overvinne problemer og vansker. Her handler det om at foreldrene blir barnas læremestre i å integrere en løsningsorientert holdning til problemløsning.

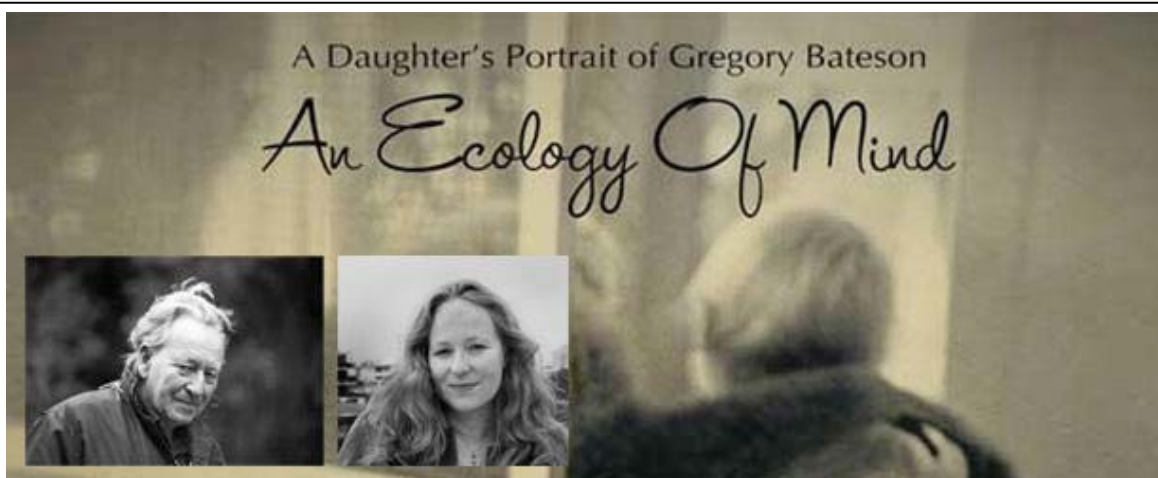
Femte og siste kapittel tar for seg nok et utfordrende tema i samspillet mellom barn og voksne – hvordan man skal respondere når barnet gjør noe galt? Fremfor det å straffe, som Furman trekker frem som forbausende lite effektivt, mener han vi bør lære barnet å ta ansvar for egne handlinger. Her gir han også helt konkrete råd til hvordan voksne bør snakke med barnet om det som har skjedd, hjelpe barnet å forstå, tenke gjennom hvorfor, for så å gjøre opp for seg.

Furman understreker at dette ikke er en normativ pekefingerbok, men et bidrag i å gjøre barneoppdragelsen morsommere. Og det tenker jeg han har fått til på en glimrende måte.

Det tar deg under en time å lese gjennom boka. Den er lettest og lesbar for alle. Jeg mener det er en god bok både for foreldre, for de som jobber direkte med barn og ungdom, og for oss som jobber med foreldreveiledning. Om det ikke er så mye nytt som kommer frem, viser boken mange gode og kreative måter å jobbe løsningsorientert med målgruppen på, og det er en god pedagogisk bok som er lett å forstå, og som hjelper deg å integrere det å rose på en god og effektiv måte. Boka er i tillegg rikt illustrert med tegninger, snakkebobler og mange stikkord, som gjør den til et fint, lite oppslagsverk.

ellensyrstad@yahoo.com

En dag med Nora Bateson

Gregory Batesons datter, Nora, har laget film om sin far og vi har gleden av å invitere til en hel dag med henne på Diakonhjemmet Høgskole.

Om denne dagen skriver Nora Bateson:

- *This session is a exploration of the relationship between three phases of change:*

Tid: Fredag 31. mai 2013 fra kl 10.00 til 16.00

Sted: Diakonhjemmet Høgskole, Oslo: Auditoriet.

Seminaravgift – inkluderer enkel lunsj

Ikke medlem i NFFT: kr 1200 - Medlem i NFFT: kr 1000 - Studenter: kr 600,-

Påmeldingsfrist: 15. mai.

Spørsmål

Kontakt Rønnaug Refsaas på tlf. 22 45 19 82 eller refsaas@diakonhjemmet.no

Se Diakonhjemmets web-sider

Bokomtale:

”Bli en bedre terapeut”

Barry Duncan – 2012. Gyldendal Akademisk Forlag

Varierende kvalitet fra Barry Duncan

Omtale ved Per Lennart Lorås

”Innsamling av umiddelbar informasjon til bruk i praksis har bare en hensikt: nemlig å øke det utnyttede klientene har av tjenestene våre, samtidig som terapeutene blir mer effektive” (Duncan, 2012:49).

Barry Duncan er en kjent stemme i familierapien (sammen med bl.a. Scott Miller). Han har gitt ut femten bøker og står bak mer enn 100 publikasjoner. I boka *”Bli en bedre terapeut”* tar han for seg en femtrinnsmodell for hvordan terapeuter gjennom bruk av klienters tilbakemelding (to ulike skjema, ORS og SRS, i Norge kjent som KOR/klient og resultat orientert praksis) kan oppnå bedre resultater. Duncan argumenterer for å bruke klientenes tilbakemeldinger til å vurdere egne resultater i den hensikt å bli mer effektive. *”Å bli en bedre terapeut”* gir derfor et spennende bidrag i diskusjonen: *”klient og resultatorientert praksis”, vs ”oppskriftsmessig og lidelsesspesifikk terapi”*.

Duncan gjør på en lettfattelig måte rede for de vanligste faktorene for endring i terapi, samt en betydelig mengde forskning som underbygger fordelene ved å systematisk inkludere klientenes tilbakemeldinger. Barry Duncan omarbeider også forskningsresultatene til en klinisk hverdag på en imponerende og interessant måte.

Boken er på sitt beste når verdien og nytten av klientenes tilbakemeldinger blir illustrert av kliniske eksempler fra hans egen praksis. Her er boken virkelig et ”skattkammer”. Det er også lett å følge Duncans argumentasjonsrekke for verdien av slike tilbakemeldinger gjennom et lett forståelig og til tider humoristisk språk.

Imidlertid preges dessverre boken til dels av gjentatte sterke påstander som jeg ikke synes det argumenteres godt nok for. Dette starter allerede i forordet som er skrevet av Duncans samarbeidspartner gjennom mange år, Michael J. Lambert.

Lambert skriver for eksempel:

”Barry Duncan er en av en håndfull personer som gjør seg til talsmann for- og praktiserer- det å la klientenes informasjon om sin egen fremgang være en integrert del av den hjelpen vi gir, samtidig som vi som terapeuter lærer av våre pasienter” Lambert i Duncan, 2012:8).

Selv om Barry Duncan i denne boken presenterer hvordan dette kan gjøres på en strukturert og skjematisk måte, er verdien og fokuset på klientenes tilbakemelding grundig beskrevet i en mengde litteratur, blant annet Michael White (1995) og Cambell (et al. 1999).

Undertegnede vil også påstå at klientenes opplevelse av egen fremgang og hvilken retning terapien tar/skal ta er et av de mest grunnleggende elementene i systemisk terapi (Jones 1995; Cambell et al. 1999; Goldenberg og Goldenberg 2008). Selv om det er tydelige forskjeller

både mht. gjennomføring og struktur, synes jeg likevel Lamberts beskrivelse er noe unyansert.

Jeg opplever boken også å ha et manglende fokus på de kontekstuelle rammene som styrer terapeuters valgmuligheter, som for eksempel Barne- og Ungdomspsykiatriens krav til terapeutiske metoder (Helsedirektoratet 2008). Blant annet refererer Duncan på side 140 til følgende sitat av Bobby Orr: "*blås i stilen, konsentrer deg om resultatene*". Imidlertid er dette en tilnærming som i stadig mindre grad er forenlige med det offentlige helsevesenets krav om evidensbaserte, standardiserte og lidelsesspesifikke behandlingsmetoder (Ibid). Undertegnede mener det derfor ville styrket boken om de mulige kontekstuelle begrensningene ved implementering av KOR skjemaene hadde vært inkludert. På denne måten ville sannsynligvis boken også nådd en langt større målgruppe.

På tross av noen lite underbygde påstander, gir boken likevel en lettfattelig introduksjon til implementering og terapeutisk verdi av KOR-skjemaene. "*Hvordan bli en bedre terapeut*" vil derfor være et spennende "bekjentskap" for mange terapeuter.

Per Lennart Lorås, MFSP

Klinisk Sosionom/Familieterapeut

Barne- og Ungdomspsykiatrisk familieenhet (BUP), Levanger

Doktorgradsstipendiat i Systemisk Psykoterapi ved East London University/Tavistock Clinic

Tlf +47 74097454 / 98422113

Perlennart.loras@hnt.no

Litteraturliste:

Cambell, D., Draper, R og Huffington, C (1991). *Second Thoughts on the Theory and Practice of the Milan Approach to Family Therapy*. London: Karnac (Books) Ltd.

Goldenberg, H og Goldenberg, I (2008). *Family Therapy, An Overview*. Brooks/Cole Cengage Learning.

Helsedirektoratet (2008). *Veileder for poliklinikker i psykisk helsevern for barn og unge*. Oslo Forlagstrykkeri.

Jones, E (1995). *Familieterapi i systemperspektiv. Utviklingstendenser innen systemisk terapi etter Milano modellen*. Dansk psykologisk forlag.

White, M. (1995). *Re- Authoring Lives: Interviews and Essays*. Dulwich Centre Publications, Adelaide, South Australia.

MENTALIZATION-BASED FAMILY THERAPY (MBT-F)

3 days workshop Bagno Vignoni, Tuscany, Italy 29.-31. May 2013

Eia Asen, md, psychiatrist, professor
Finn Skårderud, md, psychiatrist, professor

I løpet av tre dager vil det bli gitt grundig innføring i mentaliseringsteori, demonstrert holdninger og teknikker i MBT-F, og lagt til rette for egen ferdighetstrening.

Kurset vil bli holdt på det tradisjonsrike og sjarmerende spahotellet Albergo Le Terme i hjertet av Toscana:
www.albergoleterme.it

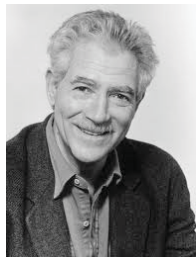
Kursavgift er nok 9.500, som dekker kurset, kursmaterieill, hotell, frokost, lunsj, kaffe, og festmiddag.

Påmelding og mer informasjon: www.mentalisering.no

 INSTITUTT FOR
MENTALISERING

TIL MINNE: DANIEL STERN

Daniel Stern var født
16. august 1934
i New York City,
og døde 12. november 2012
i Sveits.
Han etterlater seg kone,
5 barn og 12 barnebarn.

Vi kjenner vel alle til hans teorier om barns utvikling og om betydningen av samspill, av internaliserte objekter, og hans tanker om hvordan små barn preges av den representasjon og speiling de tildeles hos nære og viktige andre, om hvordan de bruker dette samspillet til å organisere og skape verden,

Selv husker vi ham godt fra Risorseminaret i 1999, da vi hadde fornøyelsen av å være sammen med ham i to dager, og fra EFTA-kongressen i Berlin 2004, under tittelen "How do Infants Create their Human Worlds". Flere, her hjemme, har sikkert hatt gleden av å høre ham i mange ande sammenhenger etter det.

Ennå en av de store gamle mestre er gått bort, men hans teorier og tanker er tilgjengelige i en rekke bøker og skrifter. Bl.a. i disse seks bøkene, som har blitt oversatt til mer enn ti språk:

The First Relationship: Infant and Mother (Harvard University Press, 1977); *The Interpersonal World of the Infant: A View from Psychoanalysis and Developmental Psychology* (Basic Books, 1985); *The Journal of a Baby* (Basic Books, 1990); *The Motherhood Constellation: A Unifying View of Parent-Infant Psychotherapies* (Basic Books, 1995); *The Birth of a Mother* (written with Nadia Bruschweiler-Stern, Basic Books, 1997) and *The Present Moment in Psychotherapy and Everyday Life* (W.W. Norton and Odile Jacob, 2003).

Stern er også tildelt en rekke ærespriser og utnevnelser: Han var professeur Honoraire i Faculté de Psychologie, Université de Genève, Sveits; Professor II i Institutt for psykiatri, Cornell University Medical School - New York; og foreleser ved Columbia University Center for psykoanalyse.

Han er også utnevnt til æresdoktor ved flere steder, bl.a. ved : Universitetene i: København, Danmark; Padua, Italia; Mons Hinault, Belgia; Palermo, Italia; Ålborg, Danmark; og Stockholm Universitet.

Vi husker han som en klok, mild og vennlig mann.

En mann som har satt varige spor etter seg.

Metaforum redaksjonen.

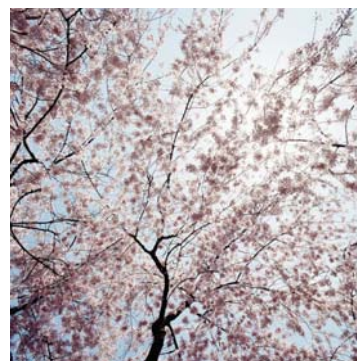
Det lyriske hjørnet:

Privat huskeregel

Du skal ikke klistre fine øyeblikk
opp på veggene i tankene
og forgylle dem med lengselen din.
Du skal kjøre spettet
hardt innunder arrete hverdager
og vippe dem opp.
En etter en.

Det er derfor livet har deg på mannskapslista

Kolbjørn Falkeid

I	S	T	A	N	B	U	L
T	Y	R	K	I	A	pa	F
A	R	O	M	A	C	H	E
L	I	L	L	E	H	A	M
I	A	L	L	E	E	I	M
A	R	E	E	L	L	E	E
V	E	N	E	T	O	N	R
O	P	E	R	E	R	E	R

Løsning 1-2013

SPESIALPRIS NFFT medlemmer

Fellesreise EFTA 2013, 23.-28. oktober - Istanbul

FOR PÅMELDING: VENNLIGST SEND
EN E-POST, FAX ELLER RING TIL CIC:

Kontakt person: Sara Moberg

E: sara@cic.as

T: 22 59 19 80

F: 22 59 19 81

CIC Congress • Incentives • Conference
Postboks 5123 Majorstuen, 0302 Oslo

Istanbul er den eneste by i verden med beliggenhet i to forskjellige verdensdeler. Kulturen er også en fascinerende blanding, europeisk og asiatisk, kristendom og islam.

Konak Hotel

CIC Congress • Incentives • Conference

Congress • Incentives • Conferences

FRIST PÅMELDNING: 1. juni 2013

Benytt anledningen til å reise
sammen med norske kollega til
EFTA kongress i Istanbul,
23.-28. oktober 2013.

TILBUD FELLESREISE - EFTA 2013

FLY FRA GARDERMOEN MED TURKISH AIRLINES T/R

Alternativ 1:

Onsdag 23. oktober: Oslo – Istanbul TK1752 12:35-17:15

Mandag 28. oktober: Istanbul – Oslo TK1751 08:30-11:30

Alternativ 2:

Onsdag 23. oktober: Oslo – Istanbul TK1754 18:15-22:55

Mandag 28. oktober: Istanbul – Oslo TK1753 14:20-17:20

INNKVARTERING

Konak Hotel * * * *

750 meter gangavstand til kongressen!

www.hotelkonak.com

TURPRIS PER PERSON:

Konak Hotel * * * *

Pris per pers i delt dobbelt rom, 5 netter

**NOK
6 320.-**

Prisen inkluderer:

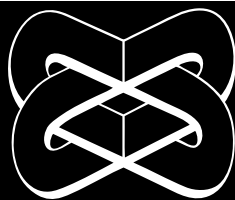
- * Flybillett tur/retur på ovennevnte flyavganger og datoer
- * Transfer fra og til flyplassen i Istanbul
- * Engelsk talende guide fra og til flyplass
- * Innkvartering 5 netter på Konak Hotel
- * Frokost på hotellet alle dager
- * Skatter og avgifter i Tyrkia

Tillegg per person:

* Flyskatt Oslo – Istanbul ca.
(t/r per i dag, obligatorisk)	NOK 727,-
* Enkeltroms tillegg, per natt:	NOK 590,-
* Tilslutning fra andre byer	
* Kongressavgift	

Husk at du selv må foreta registreringen til selve kongressen:
<http://www.efta2013.org/>

Betingelser sendes etter påmelding

DISPUK

Narrative og poststrukturalistiske perspektiver

NARRATIV MEDIATION OG KONFLIKTHÅNDTERING

Intensiv efteruddannelse og masterclass

DISPUK har igennem længere tid fået henvendelser fra mennesker, som arbejder i og med konfliktfyldte sammenhænge, om der kunne etableres en kort intensiv efteruddannelse med særligt fokus på arbejdet med konflikter fra et narrativt perspektiv. Vi har derfor i samarbejde med John Winslade etableret et forløb, der har fokus på konflikt håndtering og mediation.

Start den 16. maj 2013 i Snekkersten • Holdnr. 770-13

OMSORGEN FOR SIG SELV DISPUK'S GRUNDLOVSSEMINAR 2013 SEMINAR MED FILOSOF TODD MAY, USA

Dette seminar handler om noget så relevant som omsorgen for sig selv. Det er relevant for ALLE - både ledere, konsulenter, terapeuter, behandlere og supervisorere! Michel Foucault skrev, at omsorgen for sig selv er primær i forhold til omsorgen for andre. Hvis man ikke primært drager omsorg for sig selv, er man ikke i stand til at drage omsorg for andre.

Den 5. juni 2013, kl. 9-16 samt middag og fest kl. 17-21
Holdnr. 818-13

NARRATIV SAMTALEPRAKSIS I OSLO MODUL 1

Narrativ terapi og rådgivning, modul 1, er en omfattende introduktion til de grundlæggende principper i narrativ praksis. Narrativ praksis er centreret omkring meningskabelse og den narrative sammenhængen mellem handlinger og mening. Med Allan Holmgren

Oslo Start 26. august 2013 • Holdnr. 661-13

SUPERVISIONSKURSUS

Weekendforløb i Berlin med Anette Holmgren

På kurset introduceres de grundlæggende elementer i narrativ supervisionspraksis, med et særligt fokus på kulturelle normer.

I narrativ supervision arbejdes med fortællinger som den bærende metafor. Udfoldelsen af fortællingerne og koblingen til andre fortællinger og til de kulturelle fortællinger er væsentlige elementer i supervisionen. Berlin • Start 30. august 2013 • Holdnr. 744-13

KONFLIKTER OG UDVEJE: DEN BEDST MULIGE HISTORIE

Både for personer, som vil introduceres til narrativ konfliktforståelse og konflikt håndtering, samt for personer, som ønsker fornyet inspiration til deres narrative praksis i forhold til konflikter og mediation.

Den 4. september 2013 i Snekkersten • Holdnr. 820-13

REFLEKSIONSUGE PÅ KRETA

Ledelse, Coaching & organisationsforvandling

Refleksionsuge for professionelle, der arbejder med menneskers og organisationers læring, forandringsprocesser og udvikling: Direktører, chefer, ledere, interne og eksterne konsulenter, coaches, supervisorere og terapeuter, der er interesseret i at varetage sin egen og andres udvikling og bevægelse - konstruktivt, intelligent, kreativt og humoristisk.

Deltagerne vil blive introduceret til og kan fordybe sig i narrative metoder i forhold til forskellige typer af samtaler og ledelsesmæssige og organisatoriske problemstillinger.

Med Allan holmgren

Kreta • Uge 41 2013

Holdnr. 805-13

SKANDINAVISK LEDER- & KONSULENTUDDANNELSE

Lad fortællingen gøre arbejdet • Menneskelig & professionel udvikling

Dette intensive og krævende uddannelsesforløb tager udgangspunkt i deltagernes eget job, egen organisation, egne problemstillinger, udfordringer og praksis.

Uddannelsen henvender sig til praktisk arbejdende direktører, ledere og chefer på alle niveauer og for interne og eksterne konsulenter i Skandinavien.

4 uger fordelt over 2 år på Kreta.

Med Allan Holmgren • Kreta • Start 26. april 2014

Holdnr. 782-14

NARRATIV TRAUMEBEHANDLING:

Sorg, krise, tab & traumer - del 1

Ny efteruddannelse for alle som arbejder med personer ramt af større eller mindre traumer og som er interesseret i at inddrage narrative perspektiver i deres arbejde.

Formål:

- At introducere deltagerne til teori, filosofi og grundprincipperne i narrativ traumebehandling
- at vise og eksemplificere disse grundprincipper i praksis
- at give deltagerne mulighed for at tilegne sig metoder og praksisformer, som de umiddelbart kan anvende i eget arbejde med personer ramt af traumer.

Med Allan Holmgren & Anette Holmgren

Oslo • Start 26. november 2013 • Holdnr. 451-13

Snekkersten • Start 24. marts 2014 • Holdnr. 450-14

Læs mere på www.dispuk.dk - søg på Holdnr.

Efteruddannelser, kurser, samtaler, terapi, coaching og workshops
www.dispuk.dk

NYE BØKER:

Redaksjonen kan ikke omtale alle bøkene vi får til gjennomsyn. Den som ønsker å anmelde en av bøkene får den til odel og eie.

Gyldendal 2013

Kari Frank, Kjersti Træland Hanssen

Hva kan jeg gjøre for å leve best mulig med sykdom?

Dette er et spørsmål mange stiller seg etter å ha fått en diagnose, og som denne boka ønsker å hjelpe deg med å besvare. Boka bøter på den erfaringsensomheten mange med kronisk sykdom beskriver, ved å gi innsikt i symptomer og andres normalreaksjoner.

Gyldendal 2012

Linn-Heidi Lunde:

Vekst og utvikling hele livet. Hva innebærer det å bli eldre?
Du kan påvirke din egen aldring!

Gyldendal 2013

Bjørge Rød Hansen

DIALOG MED BARNET

Intersubjektivitet i utvikling og i psykoterapi

Hva innebærer et terapeutisk møte? Dette spørsmålet danner utgangspunktet for å forstå mer av hva som skjer her og nå i psykoterapi med barn.

Bli bokanmelder:

Kontakt redaksjonen: kariyk@online.no

INNHold: METAFORUM 2-2013

FASTE SPALTER:

Foreningsinfo	2
Redaksjonens røst	3
Styrets side, v Pelle Slagsvold	4
Kryssord	43
Lyrisk hjørne / Daniel Stern: Til minne.	48

ARTIKLER og REPORTASJER:

FRA VETTRE 2013

• Åpning: Balansekunst	5
Jim Wilson- V Hilde Ingebrigtsen	6
• "Jakten på x-files"	
Alicja Olkowska - V Marie Theisen	10
• "Fedre i familiebehandling"	
Jarle Svandal - V Marie Theisen	11
• "Kan vi gjøre noe ..."	
Trude Finseth - V Marianne Borge Skakstad	13
• "Slik jeg har lært Alex å kjenne"	
Erling Fidjestøl - V Pelle Slagsvold	14
• "Sinna mann"	
Erik Andreassen og Stein Knudsen (red)	16
• "Familieterapi i en normativ ..."	
Jarle Raknes - V Hilde Ingebrigtsen	18
• "Om ordene igjen ..."	
Rolf Blisten - V Einar Egenæs	22
• "Å være mamma med psykiske problemer"	
Astrid Halså - V Siv Myhra	23
• "Når barn gir opp ..."	
Steinar Bøhn og Ingvild Dahl V Suzanne Børretzen	24
• "Barns deltagelse i familieterapi"	
Anne Helgeland - V Suzanne Børretzen	26
• "Familien i turbosamfunnet"	
Lars Dencik - V Hilde Ingebrigtsen	29

Fagseminar på Litteraturhuset:

"I gode og onde dager"

Når rus ryster relasjonen. Ved Marie Theisen	33
--	----

SYSTEMISKE KAFEER:

• "Dialog I Drammen"	
Kari Yvonne Kjølås og Geir Lundby	
V Inger Olsen	36
• Litteraturhuset :	
Astri Johnsen og Vigdis W. Torsteinsson	
V Arve Bjelland Grov	38

BOKOMTALER:

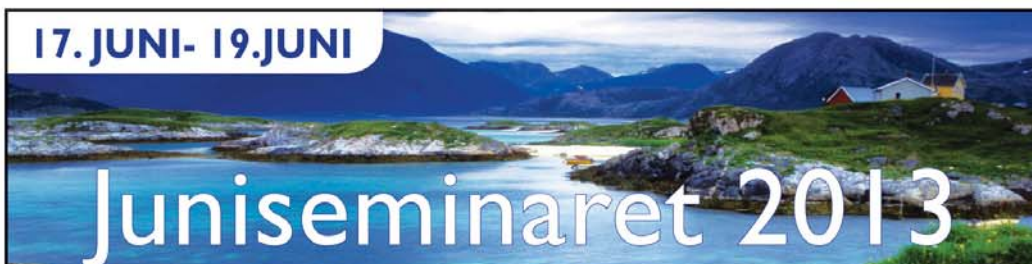
• "Lærebok I familieterapi"	
Astri Johnsen og Vigdis W. Torsteinsson	
V Inger Olsen	41
• "Jeg er stolt av deg!"	
Ben Furman – V Ellen Syrstad	44
• "Bli en bedre terapeut"	
Barry Duncan – V Per Lennart Lorås	46

Avsender:
Enerhaugen
familievernkontor
Smedgata 49 Tøyen
0651 Oslo

17. JUNI- 19. JUNI

Juniseminaret 2013

30 års jubileum Nordkalottprosjektets Juniseminar

Årets tema:

Samtalens kraft

- i arbeidet med nettverk og reflekterende prosesser

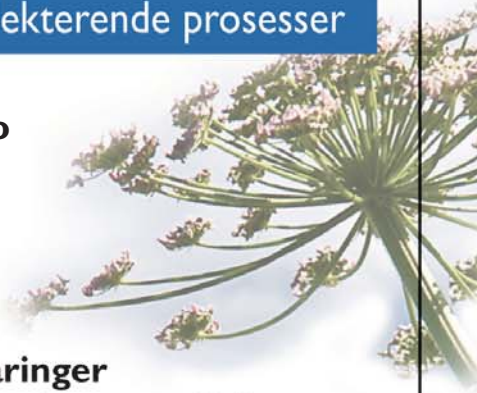
Se fyldig program på www.nfft.no

Kontaktpersoner:

Thorbjörg Guttormsen: thorbgutt@gmail.no

Åsta Myhre: asta.myhre@unn.no

Ann-Rita Gjertzen: ann.gjertzen@unn.no

**Inviterte gjester forteller om erfaringer
fra Nordkalottprosjektets historie gjennom 30 år**

- En reise via Milanos enveisspeil til "Det greske kjøkken", og
frem mot "Reflekterende prosesser" og "Dialogisk praksis"

PÅMELDING TIL SEMINARET: Innen 30 APRIL på: www.nfft.no

OVERNATTING:

Bestill på: Sommarøy Arctic Hotel tlf. +47 77 66 40 00

mail: resepsjon@sommaroy.no - www.sommaroy.no

Følg med på våre nettsider for detaljert program, priser, etc.. www.nfft.no

NFFT

Nordkalottprosjektet

UNIVERSITETSSYKEHUSET NORD-NORGE
DAVINORDDA UNIVERSITETABUONCEVLESSU